

صوبائی اسمبلی شمال مغربی سرحدی صوبہ

اسمبلی کا اجلاس، اسمبلی چیمبر پشاور میں بروز منگل مورخہ 10 اپریل 2008 بطاچ 3 رجع
الثانی 1429ھ صبح گیرہ بھروس منٹ پر منعقد ہوا۔
جناب سپیکر، کرامت اللہ خان مسند صدرات پر متمن ہوئے۔

تلادت کلام پاک اور ترجمہ

اعوذ بالله من الشیطان الرجیم۔ بسم الله الرحمن الرحيم۔

وَأَطِيغُوا إِلَهَهُ وَالْوَسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرَحَّمُونَ O " وَسَارِغُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِّنْ رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرَضُهَا
السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ O الَّذِينَ يُنفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَاءِ وَالْكَاظِمِينَ
الْعَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ۔

(ترجمہ) اور خدا اور اس کے رسول کی اطاعت کروتا کہ تم پر رحمت کی جائے۔ اپنے پروردگار کی بخشش اور بہشت کی طرف لپکو جس کا عرض آسمان اور زمین کے برابر ہے اور جو (خدائے) ڈرنے والوں کے لیے تیار کی گئی ہے۔ جو آسودگی اور تنگی میں (اپنا مال خدا کی راہ میں) خرچ کرتے ہیں اور غصے کو روکتے اور لوگوں کے قصور معاف کرتے ہیں اور خدا نیکو کاروں کو دوست رکھتا ہے۔

ملک قاسم خان خٹک: پاؤنٹ آف آرڈر سر۔

دعائے معقرت

جناب سپیکر: ایک منٹ پلیز، ایک منٹ پلیز۔ اس ہاؤس کے سابق رکن، جناب بن یامین صاحب فوت ہو چکے ہیں، حافظ اختر علی صاحب سے پہلے ان کی فاتحہ کیلئے درخواست کی جاتی ہے۔

(اس مرحلہ پر مرحوم کے ایصال ثواب کیلئے دعائے معقرت پڑھی گئی)

جناب سپیکر: Just a minute. بی بی، گھست اور کرنی بی بی۔

سابقہ وزیر اعلیٰ سندھ کے ساتھ بد سلوکی

محترمہ گھست بائسین اور کرنی: بہت شکریہ جناب سپیکر صاحب، آپ نے مجھے موقع دیا۔ جناب سپیکر صاحب! بات کرنے سے پہلے میں کچھ، ایک دعا شعار پڑھوں گی کہ:

جو شعورے کشی سے کل تک واقف نہ تھے   آج ان کے ہاتھوں میں ہیں انتظام مے کدھ
دے رہا ہے آج ساقی جام بھر کر انہیں   جن کی نظرؤں میں نہیں ہے احترام مے کدھ
ساقی بتایری محفل میں کیا یہ انصاف ہے   غیر تو سیراب ہیں تشنگان ہے مے کدھ

جناب سپیکر صاحب! میں، یہاں پر جو میدیا کے لوگ بیٹھے ہوئے ہیں، ان کی بھی بہت شکر گزار ہوں کہ انہوں نے جس طریقے سے جو ظلم سرز میں سندھ اور جو ظلم لاہور کی زمین پر ہوا، پنجاب کی زمین پر ہوا اور پھر اس کے بعد میانوالی اور کراچی میں ایک آگ لگ گئی جناب سپیکر صاحب، میں یہ سمجھتی ہوں کہ ارباب غلام رحیم صاحب، ڈاکٹر شیراںگن نیازی صاحب، کیا ان کا یہ قصور تھا کہ وہ اپنی پارٹی، اپنے منشور اور اپنے ایجنسی کو لوگوں کے سامنے لارہے تھے؟ جناب سپیکر صاحب، یہاں پر جتنے بھی ہم لوگ بیٹھے ہوئے ہیں، انکا الگ الگ پارٹیوں کے ساتھ تعلق ہے اور ہر پارٹی کو یہ حق پہنچتا ہے کہ وہ اپنا منشور، اپنا ایجنسی اور اپنی جو پالیسیاں ہیں، وہ عوام تک پہنچائیں اور عوام سے ان کی ہمدردیاں اور روٹ لینے کی کوشش کریں لیکن جناب سپیکر صاحب، اس کا مطلب یہ ہرگز نہیں کہ اگر آج آپ لوگ کسی بھی ایک پارٹی کے خلاف کوئی بیان دیتے ہیں تو کل وہی پارٹی اٹھ کر یہاں پر جتنے بھی معزز خواتین و حضرات جو میرے ممبران بیٹھے ہوئے ہیں، ان کو جو توں سے ماریں گے اور انکو اس طریقے سے ذلیل کریں گے کہ کوئی جمورویت کا نام نہ لے سکے، کوئی ان ایوانوں تک آنے کیلئے راضی ہی نہ ہو، جو عوام کی خدمت نہ کر سکیں گے جناب سپیکر صاحب۔ جناب سپیکر صاحب! ارباب غلام رحیم جو کہ ایک دفعہ وزیر اعلیٰ رہ چکے ہیں اور کتنی ہی

باداں معززاں ایوان کے ممبر رہ چکے تھے۔ جناب سپیکر صاحب، اسی طرح شیرا فگن نیازی صاحب Spokes person تھے۔ جناب سپیکر صاحب! کیا ان کے ساتھ یہ سلوک، کیا ہم جمورویت کے دعویدار ہیں کہ ہم جمورویت کی بات کرتے ہیں لیکن آمرانہ انداز میں کرتے ہیں جناب سپیکر صاحب؟ جناب سپیکر صاحب! جب دو پارٹیاں اقتدار میں آئیں تو چودھری شجاعت حسین، میں انکی قیادت کو سلام کرتی ہوں کہ انہوں نے پاکستان مسلم لیگ (قائد اعظم) کی طرف سے اپنی ناکامی کو اور ان نتائج کو Accept اسی دن کر لیا کہ ہم اپوزیشن بخوبی پر بیٹھھیں گے اور حکومت کا ساتھ دیں گے اور جناب سپیکر صاحب، آپ نے دیکھا کہ صوبہ سرحد سے لیکر صوبہ سندھ تک، صوبہ بلوچستان سے لیکر صوبہ پنجاب تک اور مرکز تک جناب سپیکر صاحب، ہم نے اپوزیشن میں رہتے ہوئے پاکستان کے کچھ ہوئے، پس ہوئے اور ظلم میں دھنے ہوئے لوگوں کیلئے آپ لوگوں کا ساتھ دیا لیکن جناب سپیکر صاحب، کیا ہوا اس کے بعد؟ اور پھر کچھ ایسے لوگ جن کو کہ شرم آئی چاہیئے تھی جو کہتے ہیں کہ یہ ان کے اپنے لوگ ہیں۔ کیا میں آج اٹھ کر اپنے ہی کسی ممبر کو جو تے ماروں گی؟ اور جناب سپیکر صاحب، اس بندے کو کیمپٹن ٹاک میں "جو" پر، میں دوبارہ "جو" کو سلام پیش کروں گی کہ انہوں نے اسی بندے کو جس نے یہ کام کیا تھا، لائن پر لا کر کہا اور اس نے کہا کہ میرا تعلق پاکستان پبلیز پارٹی سے ہے اور میں اس بات پر فخر محسوس کرتا ہوں کہ میں نے یہ کام کیا ہے اور میں آئندہ بھی یہ کام کرتا رہوں گا۔ جناب سپیکر صاحب! پاکستان پبلیز پارٹی اور دوسری پارٹیاں جو کہ ایک ایسی پارٹی بھی ہے جو کہ آمرانہ گود میں پھلی، جلاوطنی ہوئی اور اپنی مرضی سے ہوئی لیکن اس کے باوجود یہ کہتے ہیں کہ یہ نگران گورنمنٹ کا کام ہے۔ جناب سپیکر صاحب! جب وزیر اعظم حلف اٹھالیتاء ہے تو اس کے بعد پورے پاکستان میں، پورے ملک میں یہ پتہ چل جاتا ہے کہ اب گورنمنٹ کس کی آنے والی ہے۔ وہاں پر تو آئی جی سے لیکر ایک سپاہی تک کی، پنجاب میں ٹرانسفر ہو چکی تھی۔ اسی طرح سندھ میں اسمبلی No go area بن چکا تھا جناب سپیکر صاحب۔ جناب سپیکر صاحب، اسکے باوجود میں سمجھتی ہوں، باقی تو میرے اور بھائی بھی کریں گے کیونکہ ہماری پارٹی کے ساتھ یہ بہت ظلم ہوا ہے۔ ارباب رحیم جو کہ ایک آدمی ہیں اور وہ آپ سب میں سے ہیں، کل کو کوئی بھی پارٹی کا بندہ، آج جو آپ یہاں کر سی پر تشریف فرمائیں جناب سپیکر صاحب، میں آپ کے توسط سے یہاں کے وزیر اعلیٰ صاحب سے بھی یہ بات کروں گی، یہاں کے منسٹروں سے بھی یہ بات کروں گی کہ ڈریں اس وقت سے پھر اور تمام پاکستان میں جو لوگ اس وقت صاحب انتداب ہیں کہ کل کو کمیں یہ واقعہ ہمارے ساتھ ہی نہ پیش آجائے جناب سپیکر

صاحب۔ ہمیں ان واقعات کی روک تھام کرنی ہے جناب پسیکر صاحب، اور میں Strongly Condemn کرتی ہوں جناب پسیکر صاحب اور آخری بات یہ کروں گی کہ:

لطفوں کے سچتی ہوں پیالے خرید لو   شب کا سفر ہے کچھ تو جا لے خرید لو

مجھ سے امیر شر کا ہو گا نہ احترام   میری زبان کے واسطے کچھ تا لے خرید لو

جناب پسیکر: شکریہ، شاہ صاحب، پیر صابر شاہ صاحب۔ ایک منٹ بھی، چلیں جی پیر صاحب کو موقع دے دیں۔ پیر صابر شاہ صاحب۔

سید محمد صابر شاہ: جناب پسیکر! میں سمجھ رہا ہوں کہ چونکہ یہ پسیش سیشن ہے اور اس سیشن کے دوران ہمارے قائد ایوان نے اعتماد کا ووٹ بھی لینا ہے۔ یہاں کے معزز رکن نے جو ایشو آج اس ہاؤس میں اٹھایا، اس کی اہمیت کو بھی میں سمجھتا ہوں کہ انتہائی اہم ہے اور آپ نے اس پر جو وقت دیا اور جس طرح ہماری محترمہ ممبر صاحبہ نے اظہار خیال کیا، یقیناً جو واقعات ہیں، کراچی کے اندر ارباب غلام رحیم کے ساتھ جو واقعہ ہوا، اس کے بعد جو واقعہ ڈاکٹر شیراں گلن صاحب کے ساتھ ہوا تو جناب پسیکر، یہ وہ واقعات ہیں جن پر میرے خیال میں میاں محمد نواز شریف صاحب سے لیکر آصف زرداری صاحب اور اسفندیار ولی خان اور اسکے بعد میرے خیال میں ہماری جو جماعتیں ہیں، ان کے ہر پلیٹ فارم سے ان واقعات کی مذمت کی گئی ہے اور ہم ان کی مذمت کرتے ہیں۔ جناب پسیکر! یہ بڑے افسونا کو واقعات ہیں لیکن ان واقعات سے بھی زیادہ جو تشویشاک بات ہے، جس پر یقیناً اس معزز ایوان کو بھی، پاکستان کے جموروی اداروں کو بھی، تمام صوبوں کے اندر جو ہماری اسمبلیاں ہیں، ہمارے مرکز کے اندر بھی آج جو سب سے بڑی تشویش کی بات ہے، وہ یہ ہے کہ اب جبکہ انتخابات ہوئے، انتخابات کے بعد عوام نے اپنا یہ نتیجہ سیاسی جماعتوں کو دیا اور جس جماعت کی جماں اکثریت تھی، یہ پاکستان کی تاریخ میں ہماری سیاسی تاریخ کا ایک خوبصورت ترین باب ہے کہ جو جماعت جماں اکثریت میں تھی، بجائے اسکے کہ سازشیں شروع ہو جائیں، خرید و فروخت کا بازار گرم کیا جائے، ہارس ٹریننگ ہوا اور حکومت کیلئے ہر جائز و ناجائز طریقے جو ہوں، انکو پناہیا جائے، یہاں کی قیادت، میں سمجھتا ہوں، میں میاں محمد نواز شریف صاحب کو خراج تحسین پیش کرتا ہوں، میں آصف زرداری صاحب کو خراج تحسین پیش کرتا ہوں، میں اسفندیار ولی خان صاحب کو، ان کی داش کو، ان کی فرم و فرست کو کہ انہوں نے بجائے اسکے کہ ایک دوڑ شروع ہو جائے اور آخر میت کیلئے اس سیاسی عمل کے

اندر کو نے کا اور آمریت کو مداخت کارستہ دیا جائے، یہاں کی سیاسی جماعتیں مل کر بیٹھ گئیں اور ایک بنیاد فراہم کر دی کہ جو پارٹی جہاں بھی اکثریت میں ہے، اس کو وہاں پر حکومت سازی کا موقع دیا جائے۔

(تالیاں)

اور جناب سپریکر، آپ دیکھ رہے ہیں کہ مرکز میں ہماری حکومت بن گئی اور یہ بڑا مشکل کام ہوتا ہے پر اُنم منستر کا انتخاب۔ پھر ایک جماعت جس کا مینڈیٹ آیا، اس کا احترام ہوا۔ پھر آپ دیکھیں عوامی نیشنل پارٹی، مسلم لیگ نواز اور پبلز پارٹی مرکز میں بیٹھ کر اتفاق رائے سے جناب، وہاں پر حکومت سازی میں منشیوں کی تقسیم ہو گئیں۔ سندھ کے اندر اسی افہام و تقسیم کی پالیسی پر چلے اور اسکے باوجود کہ ہماری Reservations تھیں، عوامی نیشنل پارٹی کی Reservations کا اظہار کیا لیکن اس کے باوجود آصف زرداری صاحب سندھ چلے گئے اور جس طرح انہوں نے الطاف حسین کے ساتھ اپنی تمام پرانی رنجشوں کو بھلا کر ایک نئے سفر کے آغاز کیلئے وہاں پر جا کر ایک بنیاد رکھی۔ اسکے باوجود ہماری Reservations کل بھی تھیں، ہماری آج بھی ہیں لیکن صرف اس سسٹم، اس نظام کو چلانے کیلئے، اس جموروی ادارے کو مضبوط بنانے کیلئے جناب سپریکر، ہم نے اس بات کو بھی کہ ٹھیک ہے، ہماری اختلافات اپنی جگہ پر، ہماری Reservations، قوی بنیادوں پر ہماری Reservations ہیں لیکن اگر آصف زرداری صاحب جا رہے ہیں اور اس ملک میں افہام و تقسیم کی ایک فضاء بن رہی ہے تو ہمیں اس کو اتنا کام سکھنے نہیں بنانا چاہیے ورنہ کراچی سے تو ہماری لاشیں آئی ہیں جناپ، کیا کچھ نہیں ہوا ہمارے ساتھ، ہمارے لوگوں کے ساتھ؟ لیکن یہ قربانی میں سمجھتا ہوں، میں خراج تھیں پیش کرتا ہوں اپنی قیادتوں کو کہ انہوں نے ان ساری چیزوں کو برداشت کیا، اتنے بڑے تحمل کا مظاہرہ کیا۔ ایسی صورتحال میں جبکہ افہام و تقسیم کی ایک فضاء بن رہی ہے اور ایک نئے سفر کا آغاز ہم کر رہے ہیں، ایسے وقت میں سندھ کے اندر جو کچھ ہو اور جو ڈاکٹر شیر افغان کے ساتھ ہوا، میں سمجھتا ہوں سر، ہمیں اسکو صرف اس تناظر میں نہیں دیکھنا چاہیے کہ وہاں پر کوئی ایک آدمی نے اٹھ کر کہہ دیا کہ ہاں میں پبلز پارٹی کا آدمی ہوں اور میں نے یہ کیا ہے۔ نہیں جناب، ہمیں اس کو اس کی گمراہی میں دیکھنا چاہیے کہ کیا واقعی وہ سیاسی جماعتیں جو آج اقتدار کی منزل کے بالکل قریب جا کر اقتدار حاصل کر رہی ہیں اور اقتدار تک پہنچ رہی ہیں، کیا سیاسی داش، ایک طرف دانشوری کا وہ مظاہرہ ہے جس کا میں نے اظہار کر دیا کہ ہماری قیادت اور دوسری طرف یہ جماعتیں یہ چاہیں گی کہ وہ جا کر چیف

منظر سندھ کو، اسمبلی کے اندر جو طوفان بد تیزی ہے، اس کا مظاہرہ کریں، ڈاکٹر شیرا فگن کو ماریں تاکہ یہ جو عمل ہے، اس کو خود سبو تلاش کیا جائے۔ (تالیاں) جناب، یہ سیاسی لوگ ہیں، یہ سیاسی جماعتیں ہیں، یہاں قربانیاں ہیں آٹھ سال تک، میں محترمہ کی کسی بات کا جواب نہیں دینا چاہتا۔ ہم جب نئے سفر کا آغاز کر رہے ہیں، آمریت کی بات یہ کر رہے ہیں۔ آٹھ سال جدوجہد ہے، ہم نے ماریں کھائی ہیں، لوگ جلواطن ہوئے ہیں اور نواز شریف یا شہزاد شریف، صابر شاہ کی طرح نہیں ہیں کہ جلواطن ہوئے تو بوریاں بستراٹھا کر باہر چلے گئے۔ ان کی یہاں پر سیاست میں آنے سے پہلے جوانہ سفر یہ تھیں، انکے جو کار و بار تھے، وہ آپکے سٹیل ملز کے مقابلے میں یہاں پر انکی ایک ریاست تھی اپنی، وہ اپنا سب کچھ چھوڑ چھڑا کر آمریت کے سامنے انہوں نے سب کچھ قربان کیا، اپنا سر نہیں جھکایا اور میں سمجھتا ہوں۔۔۔۔۔

(تالیاں)

جناب سپیکر: آرڈر پلیز، آرڈر پلیز۔

محترمہ نگmet یا سمین اور کرنی: کل کو یہ نہ ہو کہ اس ایوانوں میں جو آپ آج لوگ بیٹھے ہوئے ہیں، ان کا یہ حال ہو۔ آپ لوگوں کو یہاں پر ہم کس کی داستان اٹھاتے رہیں گے پانچ سال کیلئے اور سناتے رہیں گے۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: آرڈر پلیز، آرڈر پلیز، بی بی۔۔۔۔۔

محترمہ نگmet یا سمین اور کرنی: اسی طرح ہم بھی کہہ سکتے ہیں کہ یہ خود ساختہ جلواطنی تھی۔ یہ کسی نے ان کو۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: بی بی، آرڈر۔ آرڈر پلیز، بی بی بیٹھ جائیں۔ بس Thank you, Bibi. Thank

you پیر صاحب، محض کریں جی۔ یہ ایجاد پر آپ۔۔۔۔۔

سید محمد صابر شاہ: جناب سپیکر صاحب، نہیں جناب سپیکر صاحب، یہ ریکارڈ کی باتیں ہیں، مجھے ریکارڈ پر لانا ہو گا۔ یہ حقائق ہیں، قربانیوں کی داستان ہے۔ ہم تو یہاں پر آئے ہیں، ایک سمندر عبور کر کے آئے ہیں آگ کا، ہم تو یہاں پر بیٹھے ہوئے ہیں، آپکی جماعت کی میں بات کر رہا ہوں، میں عوامی نیشنل پارٹی کی بات کر رہا ہوں، میں مسلم لیگ (ن) کی بات کر رہا ہوں۔ ہم تو جناب یہاں آئے ہیں تو ایک قربانیوں کی داستان چھوڑ کر آئے ہیں اور میں محترمہ کو بھی بتانا چاہتا ہوں کہ آج ہماری قربانیوں سے آپ بھی فیضیاب ہو گئی، ہر وہ جماعت فیضیاب ہو گی، ہر وہ جماعت فیض یا ہو گی جو جماعت اس ملک کے اندر۔۔۔۔۔ (تالیاں)

حاجی قلندر خان لوڈھی: جناب سپیکر!-----

جناب سپیکر: پیر صاحب، پیر صاحب-----

(شور)

محترمہ نگعت یاسمین اور کرزی: یہاں کے تحریک پاکستان کے کارکن تھے اور آج بھی ہیں اور انہوں نے اپنی تمام ترقیاتی پاکستان کیلئے دی ہے اور جس کی وجہ سے آج پیر صابر شاہ صاحب اور ان کی پارٹی-----
 سید محمد صابر شاہ: تو میں گزارش کر رہا تھا-----

جناب سپیکر: جناب پیر صاحب، جناب پیر صاحب، مختصر کریں، بس۔ اس پر بہت ہو چکا جی۔

سید محمد صابر شاہ: جناب! میں صرف اتنی گزارش کرنا چاہتا ہوں کہ-----

جناب سپیکر: پیر صاحب، لس آپ نے کافی-----

سید محمد صابر شاہ: نہیں، میں نے کچھ نہیں کہا، میں نے کچھ نہیں کہا-----

جناب سپیکر: ابھی پیر صاحب،-----

سید محمد صابر شاہ: میں جو آپ سے کہنا چاہتا ہوں، وہ یہ ہے جناب، کہ آج جمورویت کے خلاف سازش ہو رہی ہے-----

جناب سپیکر: پیر صاحب، مختصر کریں، مختصر کریں۔

سید محمد صابر شاہ: آج جمورویت کے خلاف جناب سپیکر، اس ہاؤس کے خلاف سازش ہو رہی ہے، جموروی اداروں کے خلاف سازش ہو رہی ہے۔ آج پاکستان میں ہم نئے صحیح کا آغاز کر رہے ہیں اور آج یہ جو الزامات مسلم لیگ پر، پیپلز پارٹی پر لگائی جا رہی ہیں، آج یہ سازش ہو رہی ہے اور یہ اس جگہ سے ہو رہی ہے جہاں سے ہمیشہ جمورویت پر وار ہوئی، اس ایوان سے جہاں پر جذل مشرف، اس پر یہ یہ نہ ہاؤس سے سازش ہو رہی ہے جناب سپیکر، آج وہ شخص اس جگہ پر بیٹھا ہوا ہے جس نے آٹھ سال تک ہمارے حقوق پر ڈاکہ ڈالا، آج وہی شخص یہاں پر آمریت کر رہا ہے اور وہی سازشیں کر رہا ہے۔ میں بتانا چاہتا ہوں-----

(تالیاں)

جناب سپیکر: پیر صاحب، ششیر پیر صاحب۔

سید محمد صابر شاہ: کہ ہم آپکی ان سازشوں کو، ہم ان سازشوں کو کامیاب نہیں ہونے دیں گے-----

جناب سپیکر: پیر صاحب، لس اس کو ادھر ہی ختم کریں۔ بڑی مربانی۔

سید محمد صابر شاہ: ان کو تو پہلے آپ نے موقع دیا۔۔۔۔۔ (تالیاں)

جناب سپیکر: ٹھیک ہے پیر صاحب، بس اس کو ختم کریں ابھی۔ (تالیاں) اب درانی صاحب۔
دوہ منقہ بعد جی، اود ریبوئی چہ دے ایجنڈے تہ راشو جی۔

جناب اکرم خان درانی: اعوذ بالله من الشیطان الرجیم۔ بسم الله الرحمن الرحيم۔

جناب سپیکر: درانی صاحب، مختصر، دو منٹ، سر۔

جناب اکرم خان درانی: یہ گفتگو بڑی اہم ہے اور جو واقعہ ہوا رہا بارہ جیم صاحب کے ساتھ، شیراگلن کے ساتھ، وہ سیاسی پارٹی سے قطع نظر اپنے علاقے، اپنے ضلع اور اپنی قوم کے بڑے معزز لوگ بھی ہیں اور ان کے کچھ چاہنے والے بھی ہیں۔ اس ایوان میں یا پارلیمنٹ میں جو لوگ آتے ہیں تو کچھ لوگ ہوتے ہیں جو ان کے چاہنے والے ہوتے ہیں۔ وہاں پران کے ساتھ جو سلوک ہوا ہے، اس کی ہم مذمت کرتے ہیں اور میرے خیال میں ہاں میں بیٹھا ہوا کوئی بھی ایسا ممبر نہیں ہو گا کہ اس کو دکھنا پہنچا ہو۔ ابھی بات یہ ہے کہ نئے سفر کا آغاز ہے، یہ سب کچھ میڈیا کے سامنے ہے، اس کی ویڈیو فلم، تی ہے، اس میں جو آدمی ہاتھ اٹھا رہا ہے، اس کو دیکھ رہا ہے وہاں پر پوری ایڈمنیسٹریشن تو ہم یہی گزارش کریں گے کہ جس آدمی نے ہاتھ اٹھایا ہے، اس کو Arrest کر کے اور میرے خیال میں اس سے جب تفتیش ہو گی تو سارا مسئلہ سامنے آ جائیگا کہ اس میں کیا ہے؟ تو ہم اس معزز ایوان کی طرف سے مذمت بھی کرتے ہیں اور یہ سلسہ اگر اس ملک میں ان منتخب لوگوں کے ساتھ ہوتا رہا تو میرے خیال میں یہاں پر عوام کے ساتھ کیا ہو گا وہ کیا سوچیں گے؟ تو جو بھی حکومت ہے وہاں پر، ہماری ان سے استدعا ہے کہ وہ اس کے پیچے وہ عناصر نکالے اور پھر پوری میڈیا کے سامنے لائے تو میرے خیال میں یہ مسئلہ ختم ہو جائے گا۔ دوسرا سپیکر صاحب، آپ سے بھی استدعا ہے کہ آج آپ نے جو اجلاس بلا یا ہے، حیدر ہوتی صاحب کو ہم نے ووٹ بھی دیا ہے اور ان شاء اللہ اعتماد کا ووٹ بھی دیں گے، کوئی مسئلہ نہیں ہے لیکن میرے خیال میں آج کا جو ایجندہ ہے، اس میں صرف ایک ہی، پورے صوبے کے ایمپی ایز کو یہاں پر بلانا، اس پر کتنے اخراجات ہوتے ہیں؟ اگر آپ اپوزیشن سے بھی رابطہ کرتے اور اس اجلاس کو بلانے میں کچھ اور چیز بھی ہم شامل کرتے کیونکہ لا اینڈ آرڈر کا مسئلہ یہاں پر سنگین ہے، نئی گورنمنٹ ہے، ہر ایک ایمپی اے نے اپنی ڈیولیپمنٹ کے حوالے سے بھی کچھ بات کرنی ہے تو ہمیں تھوڑا سا افسوس اس پر ہے کہ ایک پورا اجلاس جو ایک ہی اعتماد کے ووٹ کیلئے بلا یا گیا ہے اور اس پر اتنے اخراجات ہونگے۔ اگر آپ اسی موضوع پر اپوزیشن کو بھی سنیں، اس کے ساتھ بھی بات کر لیں تو

میرے خیال میں یہ مناسب ہو گا اور پھر پورے صوبے کے یہاں پر جو ممبر ان ہیں، وہ بھی، یہاں پر ان کے اپنے پارلیمانی لیڈرز ہیں اور وہ آپ کے ساتھ اس پر بات بھی کر سکتے ہیں تو میری گزارش ہو گی کہ اگر اس اجلاس کو جو آج صرف ایک ہی نکتے پر بلایا گیا ہے اور پھر یہ تو میرے خیال میں Dictation ہے کہ اسکے علاوہ کوئی بات نہیں ہو گی تو میری آپ سے التجاء ہے کہ آپ آئندہ کیلئے اس کو اس انداز سے کہ دوسروں کا بھی خیال رکھیں اور اگر اسمبلی کا اجلاس ہو تو اس میں بھی کچھ مشاورت کریں۔ (تالیاں)

جناب سپیکر: Thank you, Durrani Sahib. Thank you very much. اب آتے ہیں ایجندے کی طرف، بعد میں اس معاملے پر۔۔۔۔۔

جناب عبدالاکبر خان: سپیکر صاحب، پونٹ آف آرڈر۔ جناب سپیکر، اگر مجھے اجازت دیں تو۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: میں آپ کو اجازت دے رہا ہوں۔ ایک منٹ، ایک منٹ جی۔ ایک منٹ، مجھے ذرا آگے جانے دو۔

جناب عبدالاکبر خان: یہ پونٹ آف آرڈر ہے کہ یہاں آئین کی خلاف ورزی ہو رہی ہے، اس کی طرف آرہا ہوں۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: دیکھیں عبدالاکبر خان، وقت قیمتی ہے تو۔۔۔۔۔

جناب عبدالاکبر خان: تھوڑا شام۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: نہیں، میں اس ایشوپ آپ کو کافی شام دوں گا لیکن تھوڑا سا۔۔۔۔۔

جناب عبدالاکبر خان: نہیں، میں اس ایشوپ بات نہیں کرنا چاہتا، میں اس ایشوپ کو تو بالکل Touch نہیں کرنا چاہتا۔ جناب سپیکر! میں آپ کی توجہ ایک Important بات کی طرف دلانا چاہتا ہوں۔۔۔۔۔ میرے خیال میں یہ مائیک سٹم۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: آن کریں، عبدالاکبر خان، مائیک آن کریں۔

جناب عبدالاکبر خان: جناب سپیکر، یہ آپ کے اختیارات پر، اس اسمبلی کے اختیارات پر، آپ کے سیکرٹریٹ کے اختیارات پر، یہاں تک کہ حکومت کے اختیارات پر، گورنر صاحب کی طرف سے ایک عجیب نوٹیفیکیشن جاری ہوا ہے جناب سپیکر، میں اس کی طرف آپ کی توجہ دلانا چاہتا ہوں کہ اگر یہ Precedent رہا اور اس طریقہ کار کو آج ہم نے Discuss نہیں کیا تو آئندہ کیلئے پھر اس ہاؤس کا ایجندہ گورنر ہاؤس سے ہو کر آئے گا اور ہم یہاں اور کچھ نہیں کر سکیں گے جناب سپیکر۔ (تالیاں)

میں آپکی توجہ اس آرڈر کی طرف دلانا چاہتا ہوں کہ جو اس اسمبلی کا Summoning Order ہے۔

“In exercise of the powers conferred by Clause (a) of Article 109 of the Constitution of the Islamic Republic of Pakistan, I, Owais Ahmad Ghani, Governor of the North-West Frontier Province, hereby summon the Provincial Assembly to meet on Thursday, the 10th of April, 2008 at 10.00 a.m in Assembly building of the Provincial Assembly of the North-West Frontier Province, Khyber Road, Peshawar Cantonment, for obtaining of oath of confidence by the Chief Minister from the Provincial Assembly within the meaning of Clause (3) of Article 130 of the Constitution.”

109 جزء آرڈر میں ہے، اس کے تحت جب اسمبلی بلائی جاتی ہے تو وہ حکومت اس کا ایجمنڈ Fix کرتی ہے اور آپ کا سیکرٹریٹ اس کا حساب کتاب کرتا ہے۔ اگر اجلاس ریکوویزیشن پر Article 54 read with Article 127 کے تحت ہے تو پھر اپویزیشن کے لوگ جو ریکوویزیشن کرتے ہیں، وہ ایجمنڈ ادیتے ہیں۔ جناب سپیکر، یہاں پر تو گورنر ہاؤس سے ایک ایجمنڈ fix Already بنا دیا گیا ہے کہ آپ کا اجلاس تو 109 کے تحت ہے لیکن آپ اس اجلاس میں اسکے علاوہ کہ وزیر اعلیٰ کو آپ اعتماد کا ووٹ دیں اور کچھ نہیں کر سکتے۔ جناب سپیکر، اس اسمبلی کے کم از کم ایک گھنٹے کے اجلاس پر کم از کم پچھیس، تیس لاکھ روپے صرف اسمبلی سیکرٹریٹ کا خرچہ ہو گا لیکن اگر آپ اس اجلاس میں یہ چیز شامل نہ کرتے تو آپ کا سیکرٹریٹ اور حکومت جو بھی ایجمنڈ لانا چاہتا، آج آئے کا بھر ان ہے اس ملک میں جناب سپیکر، اس کو Discuss کیا جاسکتا تھا۔ یہ جوانوں نے Matters اٹھائے ہیں، اس طرح Matters بھی Discuss کیے جاسکتے تھے لیکن آپ کے روز میں تو لکھا ہے کہ اس دن آپ اور کوئی چیز نہیں لے سکتے، یہ آپ کا رول بتاتا ہے کہ اور کچھ نہیں کر سکتے “Provided that no other business shall be transacted on the day, fixed for moving a resolution under sub rule (1)”

Sub rule (1) کے تحت جو ریزیلوشن ہوا ہے، اس کے تحت اور کوئی ایجمنڈ Discuss نہیں کر سکتے۔ میں سمجھتا ہوں کہ جن ساتھیوں نے جذبات کا انعام کیا ہے، یہ ان کے جذبات ضرور ہیں لیکن Under rule (1) آپ Discuss نہیں کر سکتے سوائے Vote of confidence کے تو اگر اجلاس میں یہ نہیں لکھا جاتا اور جناب سپیکر، جو بحث کیلئے اجلاس بلایا گیا تھا، اس میں اس بیان کا ذکر نہیں ہے کیونکہ وہ توبحث پاس ہونا تھا تو یہ گورنر صاحب کو چاہیئے کہ آئندہ کیلئے اگر وہ Summoning order کریں تو وہ

Mention میں اور order Ascertainment کیلئے ہے۔ جو Session 109 کے تحت، اس کا کام یہ نہیں ہے کہ وہ ہمیں یہ بتادیں کہ آپ نے یہ چیز کرنی ہے۔ یہ توقعات کا، آپ کا، آپ کے سکریٹریٹ کا اور ممبر ان کا کام ہے کہ وہ کس چیز کو Discuss کرتے ہیں۔ آج ہمارے ہاتھ پاؤں باندھے گئے ہیں، 109 کے تحت اجلاس بلا یا گیا ہے، ایجنسڈ گورنر نے دیا ہے، میں سمجھتا ہوں کہ ایک غیر قانونی حرکت کی گئی ہے۔

ارکین کی رخصت

جناب سپیکر: شکریہ، عبدالاکبر صاحب۔ اب ایجنسڈ کی طرف آتے ہیں۔ آج کیلئے کچھ Applications آئی ہیں۔ جناب انور سیف اللہ خان صاحب نے دو ہفتے کی چھٹی مانگی ہے، جناب سکندر خان شیر پاڑ صاحب، ایم پی اے، نے آج کیلئے، جناب مولانا مفتی نفیت اللہ صاحب، ایم پی اے نے آج کیلئے

تو؟ Is it the desire of the House that the leave may be granted?

(تحریک منظور کی گئی)

مسند نشینوں کی نامزدگی

Mr. Speaker: Leave is granted. Next, ‘Panel of Chairmen’. In pursuance of sub rule (1) of rule 14 of the Provincial Assembly of North-West Frontier Province, Procedure and Conduct of Business Rules, 1988, I hereby nominate the following Members, in order of priority to form a Panel of Chairmen for the current session:

- 1 .Malik Tehmash Khan, MPA;
2. Mr. Saqibullah Khan Chamkani, MPA;
3. Mr. Parvez Khan Khattak, MPA; and
4. Dr. Iqbal Din, MPA.

اب ہم آتے ہیں کی طرف، Vote of confidence Clause (3) of the Article-139 of the Constitution.....

Mr. Abdul Akbar Khan: Article-130.

Mr. Speaker: 130, thank you, 130 of the Constitution of the Islamic Republic of Pakistan, 1973. Barrister Arshad Abdullah, Minister for Law and Parliamentary Affairs, NWFP and Mr. Abdul Akbar Khan, MPA, to please move their resolutions one by one for vote of confidence on the Chief Minister, NWFP. Barrister Arshad

Abdullah, the Honourable Minister for Law and Parliamentary Affairs, NWFP, please.

وزیر اعلیٰ پر اعتماد

بھر سٹر ارشد عبد اللہ (وزیر قانون و پالیمانی امور): بسم اللہ الرحمن الرحيم۔ میں فرادراد پیش کرتا ہوں کہ صوبائی اسمبلی شمال مغربی سرحدی صوبے کا یہ ایوان اسلامی جمورویہ پاکستان کے آئین کے آرٹیکل 130 کے شق 3 کے مطابق جناب امیر حیدر خان ہوتی صاحب پر بحیثیت وزیر اعلیٰ، شمال مغربی سرحدی صوبہ کامل اعتماد کا اظہار کرتا ہے۔ آپ سے گزارش ہے کہ ایوان سے اس پر ووٹ لیں۔

Mr. Speaker: Abdul Akbar Khan to please move the resolution.

Mr. Abdul Akbar Khan: Mr. Speaker, I beg to move that Provincial Assembly of N.W.F.P. reposes confidence on Mr. Amir Haider Khan as Chief Minister, N.W.F.P, under clause (3) of Article-130 of the Constitution of the Islamic Republic of Pakistan.

Mr. Speaker: The motion before the House is that the resolution moved by Barrister Arshad Abdullah, Minister for Law and Parliamentary Affairs, NWFP and Mr. Abdul Akbar Khan, MPA, may be passed? Those who are in favour of it, please stand in front of their seats.

(اس مرحلہ پر معزز اکین اسمبلی کی گنتی کی گئی)

جناب سپیکر: تعداد اولیکہ دیکھیں یہ ایک Formality ہے۔ آپ بیٹھ جائیں۔ Figure خومروہ را غیرے؟ را کوہ۔

(شور / قطع کلامیاں)

جناب سپیکر: یہ ایک بات کریں نا، ایک بندہ۔ دیکھیں دونوں بزرگ کھڑے ہیں۔

Mr. Abdul Akbar Khan: ‘Procedure on division, “save as otherwise provided, the vote of the Members on any question put by the Speaker, may be taken by voices”, “If voting by voice is challenged, the Speaker shall ask the Members, who are in favour of ‘Ayes’ to stand and the Secretary shall count the number. After counting of the votes in favour of ‘Ayes’, the Speaker shall again ask those Members who are in

لیکن یہ اس وقت جب Voices vote کو favour of 'Noes' to stand" Challenge کیا جاتا ہے۔ پہلے تو آپ Voice vote پر جائیں گے۔ اگر Voice vote کا کوئی مخالف نہیں ہے تو پھر آپ Vote sustain نہیں کر سکتے اسلئے یہ رولز۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: دونوں پر بات ہو چکی ہے۔ The 'Ayes' have it, the resolution is passed and Amir Haider Khan Hoti, Chief Minister, NWFP, has obtained 111 votes and sought confidence of the House unanimously.

(تالیاں)

جناب سپیکر: میں سب کو موقع دے رہا ہوں، آپ ایک منٹ صبر کریں۔ اب جو ہاؤس نے اتنا چھامتفقہ فیصلہ دیا ہے، جناب چیف منستر صاحب کو مبارکباد میں پہلے پیش کرتا ہوں اور تمام ہاؤس کی طرف سے جو ثابت پیغام، ایک Positive message تمام صوبے کے عوام کی طرف سے اب مل گیا ہے، اب ان کیلئے دعا گورہیں گے کہ اللہ ان کو اور پوری کابینہ کو ہمت دے کہ اس صوبے کے غریب عوام کو کچھ Deliver کر سکیں اور ان معزز ممبران کی توقعات پر بھی پورا اتر سکیں جنہوں نے اب تک تیکھتی کا مظاہرہ کیا اور ان کو اللہ توفیق دے کہ Good governance کی ایک اچھی مثال قائم کریں۔ میں اب چیف منستر صاحب کو۔۔۔۔۔

(قطع کلامی)

جناب سپیکر: ریزیلوشن کیلئے میں اس کے بعد ٹائم دیتا ہوں پورا، آپ ڈرافٹ کریں۔ میں نے آپ کو اجازت۔۔۔۔۔

محترمہ نگmet یا سمین اور کرنی: جناب سپیکر! قلندر لود ہی صاحب کچھ بولنا چاہتے ہیں۔ جناب سپیکر، میری بات سنئیے۔ جناب سپیکر صاحب، پلیز آج اتنا خوشنگوار ما حول ہے، قلندر لود ہی صاحب اور وجیہہ الزمان صاحب بولنا چاہتے ہیں۔ پلیز، آپ میرے ان دونوں ساتھیوں کو بولنے کی اجازت دے دیں؟

جناب عبدالاکبر خان: جناب سپیکر! جنہوں نے Resolution move کیا ہے Confidence کا، کم از کم ان کو تو بات کرنے دیں؟

محترمہ نگmet یا سمین اور کرنی: آواز نہیں آ رہی، مائیک بند ہے۔

جناب سپیکر: میں چیف صاحب کی دو چار باتیں سننے کے بعد میں آپ کو موقع دوں گا۔ آپ کو میں موقع دے رہا ہوں۔ میں دے رہا ہوں، عبدالاکبر خان، آپ ذرا صیر کریں۔

جانب عامزیب: دا زمونږه رور دے ، ملکری دی خودا مهربانی کوئ چه تاسو کوم رولنگ ورکړئ، په هغې Stand اخلي، په هغې باندے تاسوا درېږئ۔ دا نیشته دے چه یوه بشخه به راخې تول هاؤس به هائی جیک کوي۔ مونږه د دے هاؤس هائی جیک کیدل نه منو۔ که تاسود یو کس د پاره دا کوي، هر سپی ته دا اختيار حاصل دے۔ مهربانی اوکړئ، د تیرو پینځو ورڅو نه زه تاسو ته وینا کوم، ما له خو تاسو وخت رانکرو او بیا یو کس وینا کوي چه دے له هم وخت ورکړه او دے له وخت ورکړه۔ هغه د لته نیشته دے، ما ته وخت راکړه۔ زما نه پس بیا بل سېرے راپاخې، هغه له وخت ورکړئ۔ د لته د یو کس اجاره داری نه ده چه ما له هم وخت راکړه، زما د ترور څوی له هم ورکړه او د ماما څوی له مے هم ورکړه۔ ماما څوی، ترور څوی نیشته، د لا مطابق به وي۔ ډیره مهربانی۔

(تالیاف)

جانب سپیکر: آپ بیٹھیں۔ جناب آپ بیٹھیں، تشریف رکھیں جي۔ میں آپ کو موقع دے رہا ہوں۔ بیٹھیں، آپ سب تشریف رکھیں۔ جناب چیف منستر صاحب، چیف منستر صاحب، صوبہ سرحد۔

وزیر اعلیٰ کی تقریر بابت حکمت عملی

جناب امیر حیدر خان (وزیر اعلیٰ): بسم الله الرحمن الرحيم۔ محترم سپیکر صاحب! د دے معزز هاؤس ډیرو عزتمندو، ډیرو قدرمنو ممبرانو صاحبانو، زما خوئیندو او زما میندو! د ټولو نه اول او ړومبے د پاک پروردگار ډیر شکرگزار یم او بیا ستاسود ټولو ډیر مشکور یم چه د کوم اعتماد اظهار نن تاسو په ما باندے اوکړو بحیثیت د چیف منسٹر او بیا ډیر مشکور په دے یم چه مکمل اتفاق رائے سره د هغې اعتماد اظهار او شو۔ په حقیقت کښ دا اعتماد زما په ذات نه دے، زما په خیال دا اعتماد په جمهوریت دے، دا اعتماد زمونږ په Political system دے، دا اعتماد زمونږ په روایاتو دے، دا اعتماد زمونږ په اخلاص دے او دا اعتماد له خیره د دے صوبے د روپنانه مستقبل د پاره دے او زمونږ د خلقو خدمت د پاره دے چه انشاء الله کوم به مونږ او تاسو تول په شریکه باندے کوئ۔ دا اعتماد په هغه ټولو شهیدانو دے چه د دے خاورې او د دے وطن د پاره د شہادت درجو ته خوک اور سیدل۔ دا اعتماد د Civil society په هغه ټولو تنظیمونو باندے دے

چه چا خپلے هليے خليے کړے دی. دا اعتماد د ميديا په هغه کوششونو او په جد و جهد باندې دې، دا اعتماد د وکيلانو په هغه جد و جهد باندې دې او دا اعتماد د Political parties په جد و جهد دې او دا اعتماد د خلقو په هغه مينديت باندې دې چه د کوم مينديت په نتيجه کښ له خيره مونږ او تاسودې هاؤس ته راغلى يو. د دې نه وړاندې چه زه Policy Statement په حواله باندې خبره کوم، اول په دې هاؤس کښ نن چه د کومو واقعاتو ذکر او شو، په کراچي کښ چه کوم واقعات شوي دی، په لاھور کښ چه کوم واقعات شوي دی، مونږه ئے Condemn کوؤ. هر چا چه کړي دی، هر خوک چه پکښ ملوث دی، ډير غلط کار ئے کړے دې، مونږه ئے Condemn کوؤ او دلته کښ د دې صوبے یو خپل روایات دی، نن هغه روایات مونږ خپل برقرار او ساتل. په سنده کښ خه او شو، هر چا چه او کړل، تهیک خبره نه ده که هغه د پیزار ګزار وو او که هغه د بوټ ګزار وو. زه دلته اپوزيشن له یو یقین دهانی ورکومه چه زه چیف منسٹر نه یم، زه خادم یم. که چرته پیزار ګزار شوي وی، ما له د خدائے وس، همت او توفيق راکړي چه زه خپلو مشرانو ته چه هغوي پاخې پیزار سم کرم، دغه به زما د پاره د اعزاز خبره وی خو بیا دې سره سره دې ته به هم کتل غواړي چه حقیقت کښ دا سے بنکاری چه لا نظام روان نه دې، لا شروعات شوي نه دی او دا سے بنکاری چه لبډير سازشونه د نظام خلاف شروع شو. دا یوازې زما زمه واری نه جوړېږي، دا یوازې د یو پارتئ Responsibility نه ده، دا یوازې د Treasury نه ده، دا Responsibility benches responsibility نه ده، یوازې د اپوزيشن Responsibility نه ده، زمونږ د ټولو د شريکې Responsibility ده چه د جمهوریت خلاف کوم خائے کښ کوم سازش هم کېږي چه مونږ ټول په شريکه باندې د هغه سازشونو مقابله او کړو او دا System انشاء الله روان پاتې شی که خير وی. محترم سپیکر صاحب! نن چه په کومه موقع باندې دې هاؤس په ما باندې اعتماد او کړو، یو خوا ته خوزما د پاره دا د ډير لوئې اطميان او د تسلی او د خوشحالۍ خبره ده خو بل خوا ته زما د پاره دا یو ډير لوئې آزمائش دې او زما د پاره دا یو ډير لوئې امتحان دې. د یو صوبې د Chief Executive په حیثیت باندې خپلے ذمه وارئ سر ته رسول هم یو ډير ګران کار دې. بیا چه کوم مخصوص حالات نن

زمونږ په صوبه کښ او زمونږ په وطن کښ دی، په هغې کښ هغه ذمه وارئ نورے هم سیوا کېږي او بیا دے هاؤس چه په کومه طریقه په ما اعتماد کړے دے په مکمل اتفاق رائے سره نوبیا زما هغه ذمه وارئ نورے هم سیوا کېږي ځکه چه دا اعتماد په ما باندې په داسې طریقه باندې شوې دے چه د دے سرنه واخلي ترد هغه سرپورې خومره زما ورونيه، خومره زما مشران، خومره زما میندې او زما خوئيندې ناستې دی، زما د پاره دا ټول یو د او خدائے د کړي چه زه چرے هم په دے کښ فرق اونکرم، د غه به زما د ټولو نه لویه کامیابی وي. محترم سپیکر صاحب! په دے وطن کښ نن زمونږ بد قسمتی نه یوتاثیر داسې خور دے چه دا زمونږ او ستاسو وطن او دا خاوره، دا خدائے مه کړه د خود کشو او د دهشت ګردو خاوره ده، دوئ امن نه غواړۍ، دوئ خوشحالی نه غواړۍ، دوئ آبادی نه غواړۍ. زه نن په دے فلور باندې ټول پاکستان ته او بهر دنیا ته واضحه یو پیغام ورکول غواړمه چه دا د دهشت ګردو خاوره نه ده، دا د خود کشو خاوره نه ده، دغه پردازې جنګ په مونږ مسلط شوې دے. دا خاوره خو پیر روښان خاوره ده، دا خاوره د خوشحال خټک خاوره ده، دا خاوره د رحمان بابا خاوره ده او دا خاوره د باچا خان بابا خاوره ده، دا د دهشت ګردو خاوره نه ده او بیا کومه ستړې چه شوې ده، Political leadership چه کومه ستړې کړے ده، که هغه مونږه د محترمې بینظیر بې د شهادت ذکر کوئ، که د نواز شریف صاحب د جد و جهد ذکر کوئ، که د فضل الرحمن صاحب د بصیرت ذکر کوئ او یا اپوزیشن چه کوم اخلاص بنو dalle دے، د کومے مینې اظهار ئې کړے ده، کوم اعتماد ئې په مونږ باندې کړے دے نو حقیقت دا دے چه نن زمونږ په صوبه کښ خدائے د د بدنه نظره لري خونن زمونږ په صوبه کښ د دے دومره خطرناک حالاتو با وجود هم زه وايم چه دا نن د پاکستان د پاره او د دنیا د پاره یو مثال دے دا زمونږ یووالې. محترم سپیکر صاحب! ړومبنی مسئله زمونږ د ټولو د پاره نن امن او Internal security ده، زه هغه تفصیل کښ ځکه نه څم چه مونږ ټول د دے نه خبر یو، مونږ ترې واقف یو، هغه سلسله چه د وزیرستان نه شروع شوه او بیا رو رو په ټول ټرائیل بیلت کښ هغه خوره شوه او د هغې نه پس بیا کښ ړومبنی هغه ډستړکتس دی چه کوم د ټرائیل بیلت سره Settled areas

جوښت دی، هغے کښ هغه سلسله شروع شوه، یو ډیر لوئے قتل عام، یو ډیره لویه تباھی، یو ډیره لویه بربادی، یو ډیر لوئے نقصان، دا مونږ تولوا ولیدو. بلا شهیدان، بلازخیمان، ډیر لوئے نقصان د دے تول قوم د پاره، د دے خاۋرے او د دے وطن او نن هم هغه سلسله روانه ده. زمونږه واضحه سوچ او زما په خیال په دې کښ به ما سره دا ټول هاؤس اتفاق کوي چه د طاقت او د قوت په ذريعه باندے مسئله نه حل کېږي. د طاقت او د قوت استعمال بېشکه Last option پکار دے چه کله ټولے لارے بندے شی او بله یو لار پاتے نه شی او د خلقو د ژوند او د مال د تحفظ د پاره د حکومت ذمه واری لازم شی نوبیا بې شکه د طاقت او د قوت استعمال پکار دے خونورے لارے ډيرے شته او زما په خیال چه بدقسمنۍ نه مونږ پالیسی ده او زه به دا اووايم چه کوم د ټولو سیاسی واضحه نن چه خه زمونږ پالیسی Leadership پالیسی ده چه مونږ په خپله صوبه کښ د امن و جماعتونو او د ټول امان په حواله باندے خپله مسئله حل کول غواړو. مونږ به امن و امان راولو انشاء الله خو مونږ به ئې په زور او په جبر او د طاقت په استعمال نه راولو، مونږ به انشاء الله په رورو لئي او په اخلاص او په جرګه باندے راولو که خیر وي. کله نه کله د بهر دنیا خلق یو تپوس کوي چه تاسو په خپله خاۋرہ باندے د هغه خلقو سره مذاکرات کوي چه خوک خلق دهشت گرد دی نونن ډير په احترام د هغے قوتونو نه هم تپوس کوم چه پرون په انګلینډ کښ یو ه مسئله پېښه وه، هغوي ورته دهشت گرد وئيلو او هغوي دهشت گردی کوله او د لنډن په بناري کښ به هم پوليسيس والا په خپل یونیفارم کښ او په وردئ کښ گرزیده نه شو، یو ه خطره به هغوي ته وه. په هغه خائے کښ خلق کښينا ستل، د ډير زور او د ډير قوت د استعمال نه پس هم خلق کښينا ستل او په آخر کښ هغه Good Friday Agreement' او شوا او هلته کښ امن بحال شونو دلتنه کښ مونږ که د امن اړخ ته خونوزما په خیال پکار دا دی چه په دے ملک کښ دننه هم مونږ ته Support حاصل وي او د ملک نه بهر هم ټول خلق زمونږ Support او کړي ځکه چه دا بنیادی طور زمونږ د ټولو مسئله ده. که نن مرو نو مونږ مرو سپیکر صاحب، که نن بچې قتل کېږي نو زمونږ بچې قتل کېږي، که نن کورونه و رانېږي نو زمونږ کورونه و رانېږي نو که خوک ئې غم

کوي او که نه کوي محترم سپيکر صاحب، خو زمونږ د ټولو دا ذمه واري جو پېروي چه مونږ دا خپل وران کور راغونه کړو د خيره او د سه خاوري له، د سه وطن او د سه صوبه له یو خل بيا مونږه هغه خوشحالۍ او آبادۍ ورکړو چه د کوم دور دوران په د سه صوبه کښ د د سه نه مخکين وو له خيره انشاء الله په د سه حواله باندې سره د د سه چه مونږ د مذاکراتو خبره کوؤ، مونږ د جرګه خبره کوؤ، مونږ د ډائیلاګ خبره کوؤ محترم سپيکر صاحب، خو یو خبره زه ډيره واضحه کول غواړمه چه زمونږ د سوچ د خوک د حکومت کمزوری او نه ګنې. بالکل مونږ جرګه هم کوؤ، مونږه خواست هم کوؤ، مونږ درخواست هم کوؤ، مونږ ډائیلاګ هم کوؤ خو که خوک د د سه نه ناجائزه فائده پورته کوي او یا خوک د د سه Sabotage کولو کوشش کوي محترم سپيکر صاحب، نوبایا زما په خيال نه صرف زه، نه صرف زما کيښت، نه صرف دا ګورنمنټ بلکه زما په خيال د دغه مخ نيوسې به انشاء الله بیا مکمل زور او طاقت سره دا ټول هاؤس په شريکه باندې کوي که خير وي. زه دا منم سپيکر صاحب، چه دا سلسله اوس مونږ شروع کوؤ نو په د سه کښ به ډير کاوټونه وي ځکه چه چرته ډير خلق دا غواړي چه د لته د امن بحال شي، هلتہ کښ بعض قوتونه د بدقتسمئ نه داسې هم شته چه هغوي به په د سه کښ رکاوټونه اچوي. یو کيښت کميتي خو مونږه جو په ډولے سوات په حواله باندې او یوه لویه جرګه به انشاء الله مونږه جو په ډولے صوبه په حواله باندې او په هغه لویه جرګه کښ به تشن د اسې این پې، تشن د پېپلز پارتئ، تشن د مسلم ليگ (ن) نمائندګي به نه وي، تشن د جمیعت نمائندګي به نه وي بلکه په هغه لویه جرګه کښ په د سه هاؤس کښ خومره مختلف Political Parties ناست دي، د هغوي د ټولو نمائندګي به انشاء الله وي ځکه چه دا زمونږ د شريکه مسئله ده. د هغه سره سره زمونږ به کوشش دا وي چه بیا دغه جرګه زمونږه خپل مقامي مشران په هغه علاقو کښ، علماء کرام په هغه علاقو کښ او هغه مختلف خلق خان سره On board کړي چه کوم خلق په د سه کښ خپل کردار ادا کوليې شي. په د سه حواله باندې محترم سپيکر صاحب، زمونږ چه کوم Law enforcing agencies د د هغه په حواله باندې زه یو خو ګزارشات کول غواړم. حقیقت دا د سه چه زمونږ پولیس د کومو حالاتو سره مخامنځ پاتسې شو او

زمونب پولیس د کومو حالاتو مقابله اوکره په ډیرو محدودو وسائلو کبن او په ډیر خطرناک صورتحال کبن نوزه د خپل پولیس فورس دغے همت ته، دغے قربانو ته او دغه جد و جهد ته چه کوم هغوي کړے دے، د هغوي هغه ټولو زخمیانو ته، د هغوي هغه شهیدانو ته او د هغوي هغه قربانو ته د خپل طرفه سلام پیش کوم او دا احساس راته دے محترم سپیکر صاحب، چه ډیر کمے مونږ ته دے- د تعداد په لحاظ مونږ ته نن کمے دے، د Equipment په لحاظ مونږ ته نن کمے دے، د Infrastructure په لحاظ نن مونږ ته په پولیس کبن کمے دے- ابتدائی طور د هغے د پاره که خبر وی زمونب د ګورنمنټ خپله اراده دا ده چه زر تر زره د انشاء الله مونږ د خپلے صوبې Special Force د پاره، Elite Force د پاره اوه نیم زره پولیس به انشاء الله مونږ بهرتی کوؤ او دوئ له به مونږ Training Specialized training ورکوؤ او نه صرف دا چه دوئ له به مونږ ورکو او هغه ورکو بلکه د دے سره سره دوئ له مونږ هغه ټول Equipments توں Infrastructure facilities د ورله ورکو چه کوم نن زمونب د پولیس ضرورت دے- محترم سپیکر صاحب! د دے سره سره د پولیس تنخواه ګانے چه کومے دی، مونږ ته دا احساس دے چه هغه تنخواه ګانے مناسب نه دی خکه دا ګورنمنټ کمیتی جوړوی د دے د پاره چه د دغے Pay scale revision اوشی او د پولیس تنخواه ګانے چه کومے په دے صوبه کبن دی، بالخصوص په Hard areas کبن چه پولیس کومه ډیوټی کوي، په Hard areas کبن چه کوم تکلیف هغوي ته دے، چه خنګه زمونب استاذانو ته په Hard areas کبن Special Hard areas ملاوېوی، زمونب به خپل کوشش دا وی چه په Hard packages incentives areas کبن هم دغه Incentives او دغه Packages د خیره زمونب پولیس ته هم انشاء الله ملاو شی که خیر وی- د هغے نه علاوه محترم سپیکر صاحب، یو بل Proposal هم زمونب دے چه مونږ د خپل پولیس د څوانانو د پاره Health and Life Insurance Policies introduce کړو او دغه خومره پولیس چه کوم دی، د هغے د پاره به پرمیم پولیس نه ورکوی، د هغوي نه به نه کټ کېږي بلکه زمونب به خپل دا کوشش وی انشاء الله چه مونږ ګورنمنټ دغه بوجهه برداشت کړو او مونږ دغه Insurance Policies انشاء الله د خپل پولیس فورس د پاره که خیروی

کرو. انشاء الله د هغې سره محترم سپیکر صاحب، بم ډسپوزل سکواه Enforce زموږ ډیر لوئے کمے دے دے وخت کښ، Patrolling force زموږ نیشته، په هغه حواله باندے مونږ ته ډیر لوئے پیشرفت ضرورت دے. انشاء الله مونږ به دا کمے که خیروی پوره کوؤ. ډ پولیس سره سره محترم سپیکر صاحب، فرنټیئر کستبلری چه د هغې هم یو ډیر اهم رول دے او بیا په نن سبا حالاتو کښ خو هغه رول نور هم شوې دے. زموږ د خلور دیرش پلاتونز د فرنټیئر کاستبلری دے وخت کښ د صوبې نه بھردی. زموږ د صوبې د حکومت ړومنې کوشش به دا وي انشاء الله چه زر تر زره مونږ دغه خلور دیرش پلاتونز د فرنټیئر کاستبلری واپس دے خپلے صوبې ته راولو چه دے ئائے کښ له خیره هغوي د ډ پولیس سره د لاءِ ايندې آردر په حواله باندے خپله ستړے او خپل تعاون په شريکه باندے او کېږي او د دغې د پاره زه د مرکزی حکومت مشکور یم، دغه Request مونږ فیدرل گورنمنټ ته کړے دے او فیدرل گورنمنټ مونږ سره دا وعده کړے ده چه انشاء الله زر تر زره به دغه پلاتونز که خیروی واپس خپلے صوبې ته رائخی ځکه چه نن د دغې ځوانانو ضرورت چه خومره په خپله صوبه کښ دے، دومره هغه ضرورت په نور پا کستان کښ نشته دے. محترم سپیکر صاحب ایوب Important Proposal چه کومه ده، هغه د دے نه وړاندې وفاقي حکومت یو جوړ کړے وو چه هغوي په اړی پی باندې Running ADP، چه کومه ده، په هغے باندې ئے د 10 بلین د کټ Proposal تجویز کړے وو، 10 بلین، چه کوم یو ډیر لوئے کټ دے. دا دومره لوئے کټ دے چه دا تقریباً زموږ د روان اړی پی 45% جو پېږي او بیا په داسې حالاتو کښ چه د 18 بلین نه سیوا Already پراونسل گورنمنټ Releases کېږي دی، چه کوم Running schemes دی. بیا په داسې حالاتو کښ چه 3.5 بلین مونږ Already اضافې په لاءِ ايندې آردر باندې خرج کېږي دی، بیا په داسې حالاتو کښ چه One billion پراونسل گورنمنټ Wheat باندې Subsidy ورکړے ده نو په داسې حالاتو کښ 10 بلین کټ چه کوم دے، زما په خیال په هیڅ حالاتو کښ هم زموږ صوبه د دے جو ګه نه ده چه په مونږ باندې 10 بلین کټ اولګي. ما پرون پرائیم منسټر صاحب ته دا Request کړے دے او زه مشکور یم د پرائیم منسټر صاحب چه هغوي ما سره دا وعده کړے

د ه چه انشاء الله په د سے باندے به هغوي نظر ثانی کوي چه خنگه هغوي په بلوچستان کبن په د سے باندے نظر ثانی کړئ د ه د د سے سره محترم سپیکر صاحب، چه کوم د Federal Revenue transfers دی زموږ صوبے ته، په نهه میاشتو کبن خومره Transfers پکار وو، په هغې تقریباً خه کم پینځه بلین Short Revenue fall د سے د دغې د پاره به هم زموږ خپله ستړې کوؤ چه دغه کوم transfers زموږ صوبے ته راخی چه دا پیسې په وخت باندے راشی، د سے خپلے صوبے ته ملاو شی چه د لته پرسې زموږ معاملات روان شی بلکه زموږ خو به په د سے حالاتو کبن مرکزی حکومت ته هم دا خواست وي چه Cuts خو لا لري خبره ده، Cuts د پاره خو بیخی ګنجائش نشه، زموږ حالاتو ته د اوګوري، چه کوم د لته نن تقاضے دی، د هغې احساس د اوکړۍ او دا زموږ یقین د سے چه فیدرل ګورنمنټ به په د سے حواله باندے ضرور زموږ Bail out انشاء الله کوي خو زموږ له د د سے وخت کبن اضافي Grants راکړۍ ئکه چه د لته کوم جد و جهد نن روان د سے او د لته کوم حالات نن زموږ وينو، زه دا خبره واضحه کول غواړم چه دا تش زموږ د صوبے د بقاء جنګ نه د سے، دا تش د د سے صوبے او د د سے صوبے د خلقو د مسبق خبره نه ده، د لته چه نن کوم جد و جهد روان د سے، دا د د سے تولې صوبے سره سره د د سے ټول ملک د بقاء جنګ هم روان د سے۔ پکار ده چه ټول ملک ته د د سے احساس وي او زموږ سره په د سے کبن ملکر تیا اوکړۍ۔ (تالیا)

محترم سپیکر صاحب! خنگه چه ستاسو په علم کبن ده چه که هر خوک په ګورنمنټ کبن ناست وي خو بغير د وسائلو خدمت ممکن نه د سے۔ چه وسائل وي نو په یو بهترین انداز او په بهترینه طریقه باندے به د خپلے صوبے خدمت زموږ او تاسو ټول په شریکه اوکړے شو او د سے وخت کبن زموږ ته د وسائلو یو ډیر لوئے کمے د سے۔ په هغه حواله باندے زموږ چه کوم Priorities دی، ړومنې سره د د سے چه زموږ Claim او زموږ حق خود رسے سوه بلین نه سیوا وو خو بیا روستو فیصله او شوه او هغې کبن په 110 بلین باندے فیصله او شوه۔ ضمانتونه ورکړے شو، فیصله او شوه خو تراوسه پورے هغه پیسې زموږه صوبے ته ملاو نه شو۔ اوس د هغه Decision خلاف واپیدا تلے ده کورت ته۔ زموږ به ړومنې خپل کوشش دا وي چه خومره زر کیدے شي چه دغه 110 بلین، که ټولې نه وي خو چه

دغه 110 بلين کبن زر تر زره خومره Possible Amount چه دیه خپلے صوبې ته انشاء الله د مرکزی حکومت په تعاوون باندې دا ترانسفر کړو که خیر

وی۔ (تاليان) د هغې سره سره محترم سپیکر صاحب، بیا د آتل او د ګیس د رائلتی خبره ده چه په هغه حواله سره مونږ ته کافی کمې دیه او بالخصوص جنوبی اضلاع سره زما کوم مشران او ملکری تعلق ساتی، هغوي ته د دیه خبره احساس ډيردې او مونږ ټولو ته د دیه خبره احساس دیه۔ هله چه کومه رائلتی مونږ ته ملاوېږي، هغه برائے نام ده۔ مونږه وايو چه دا Terms and conditions د فيدرل گورنمنټ سره مونږ Re-negotiate کړو او دا رائلتی له خيره انشاء الله سیوا شی زمونږ د پاره۔ د هغې سره سره چه کوم ګیس د لته کبن دریافت شوئه دیه، زمونږه پرزور مطالبه دا ده چه دغه ګیس د اول اوږومې ټول جنوبی اضلاع له ورکړئ شی او د هغې نه پس د بیا ټولې پختونخوا له

ورکړئ شی۔ (تاليان) د هغې نه پس د بیا ټولې صوبې له ورکړئ شی، ټول ملک له ورکړئ شی ځکه چه دا ګیس په دیه صوبه کبن له خيره دریافت شوئه دیه۔ خدائے د ټول پاکستان نصیب کړي، پاکستان زمونږه ملک دیه، مونږ د پاکستان په خوشحالۍ او آبادئ ډير خوشحاله یو خو زمونږ خواست به دا وی چه په دیه ګیس باندې د اول د دیه صوبې ضرورت پوره کړئ شی او بیا د اله خيره نورو صوبو ته ورکړئ شی بلکه زه یو قدم وړاندې څم۔ محترم سپیکر صاحب! په ګور ګوري کبن دا ګیس دریافت شوئه دیه، سوئی نادرن کمپنی ده، سوئی سدرن کمپنی ده، مونږه خپل ګزارش دا کوؤ فيدرل گورنمنټ ته چه ګر ګری ګیس کمپنی د جوړه شی او د هغې هید کوارټر د

په د دیه صوبه کبن شی۔ (تاليان) دغه زمونږه یوه لوئې مطالبه ده۔ د دیه سره سره د ریونیو جنریشن په حواله باندې محترم سپیکر صاحب، ټوبیکو سیس، چه ټوبیکو سیس کبن په اربونو روپئی جمع کېږي او سره د دیه چه زمونږ صوبه یوه ډیره لویه برخه په نیشنل لیول باندې د ټوبیکو د پاره ورکوي خود هغې با وجود په ټوبیکو سیس کبن زمونږ برخه د نیش برابر ده۔ دغه به زمونږه خواست او درخواست وی او دغه به مونږه خپل کیس Plead کوؤ د فيدرل گورنمنټ سره چه ټوبیکو سیس چه کوم دیه، د هغې چه کوم حساب جوړېږي له

خیره، هغه د دے ټولے صوبے له ورکړي. چه Wheat پراونشل سبجیکت دے، Cotton پراونشل سبجیکت دے نو ټوبیکو د هم پراونشل سبجیکت کړئ شی او د ټوبیکو سیس آمدن د خپلے صوبے ته راشی- (تالیا) د هغه سره محترم سپیکر صاحب، بیا زمونږه د انډستريز په حواله خبره کېږي، حقیقت دا دے چه زمونږه د انډستريز چه کوم حال دے نو هغه مونږه ټولو ته معلومه خبره ۵- یو ډیر لوطی کمے مونږ ته په دغه حواله باندے دے خود هغه باوجود هم خه بنه خبره هم شته دے خکه چه زمونږه په انډستريز کښ زمونږه Cigarette چه کوم دی، هغه یو ډیر لوطی Contribution کوی په نیشنل لیول باندے- زمونږه manufacturing یو ډیر لوطی Contribution کوی- زمونږه Vegetable oil دی، هغه یو ډیر لوطی Contribution کوی. زمونږه Cement sector کښ یو ډیر لوطی Contribution نیشنل لیول باندے زمونږه کېږي خود هغه باوجود ډیر انډستريز چه زمونږدی، هغه نن ولاړے دی او په انډستريز کښ نن مونږ ته ډیر سے د مزید بهتری ضرورت دے- په هغه حواله محترم سپیکر صاحب، مونږه به دا خپل کیس Take up کوؤد فیدرل گورنمنټ سره چه یو زمونږه د انډستريز د پاره د مونږ له سپیشل پیکجز او Special incentives را کړي. مونږه د یوتیلنی په حواله باندے د هغوي نه پیکجز غواړو. زمونږه چه کوم Bank financing کېږي، که نن تاسو حساب کتاب او کړو چه خومره حصه د Bank financing په مد کښ زمونږه د صوبے پکارده، د هغه نه ډیره کمه برخه نن زمونږه صوبے ته، زمونږه انډستريز ته د Bank financing په مد کښ ملاوېږي. نن به زمونږه کوشش دا وي محترم سپیکر صاحب، چه د کوم ROZs Proposal float سره یو دا سهولت وي چه اوپن مارکیټ ته ستا Direct access وی، ستا خپل Quotas وی، ستا Accessibility وی. دغه به زمونږه کوشش او خواهش وي چه که په فاتا کښ جوړېږي او که په سیتلدې ایریاز کښ جوړېږي خو چه د ROZs قیام انشاء الله د لته اوشي چه د لته د خوشحالی او آبادئ او د معاشی انقلاب یو دور که خير وي راشی. د دغه سره چه کوم هغه انډستريز دی محترم سپیکر صاحب، چه د هغه Raw materials base دے زمونږه په صوبه کښ، زما په خیال مونږ له ټولو کښ زیات هغه انډستريز Encourage کول پکار دی. په هغه

حواله باندې زه يوه خوشخبری ده هاؤس ته ورکول غواړم چه راروان وخت
کښ یو ماربل ستي زمونږ په صوبه کښ Foreign assistance سره، چه په هغه
کښ به 130 وی او په هغه کښ به ډائريكت لس زره Jobs او
دېرش زره Jobs وي، به انشاء الله په رسالپور کښ جوړېږي. (تایا)

بيا محترم سپیکر صاحب، د ده سره سره Skill development ده، زمونږه
مزدوران دی، محنت کش دی خود هغوي هغه Skills ایزده نه دی چه کوم
پکار دی چه د هغوي ایزده وي او په دغه وجه باندې اکثر مزدورکار چه کوم
دي، هغوي مجبوره دی د ده د پاره چه هغوي دیهاری او کړي، تشه د لاسوپېښو
مزدوری او کړي. زمونږه يوه دا Priority هم ده چه د Skills په حواله باندې چه
کوم زمونږه مزدوران دی او کوم زمونږ Work force ده، مونږه يوه واضحه
بهتری راولو چه مونږه هغه Institutions revive کړو، مونږه بهترین ترینګ
ورکړو څکه چه خومره زمونږ Skilled Labour force ډير وي، دومره به مونږ ته
آسانټيا وي په خپل Industrial progress کښ انشاء الله. محترم سپیکر صاحب!
په ده حواله باندې ايجوکشن چه کوم زما په خيال زمونږه تولو د پاره ډير
Important، که ډڀاريتمنت ورته وايئ او که مد ورته وايئ، د بدقصمتئ نه
ايجوکيشن اکثر مونږه تولو هم د ده د پاره ګنډلے ده چه استاد ټرانسفر کړه،
يو سره اخوا کړه او يو سره دیخوا کړه، نن په ايجوکشن سیکټر کښ محترم
سپیکر صاحب، مونږ ته ډير خه کولو ضرورت ده او زما په خيال زمونږ پاليسى
دا سه پکار ده چه هغه تش Cater کوي نه د يو سیکشن د پاره که زمونږ پاليسى
دا وي چه مونږ تش د ستودنت د پاره Cater کوؤ نو هم زمونږ ضرورت سره نه
رسى. که زمونږ پاليسى دا وي چه مونږ تش د انفراستيرکچر د پاره د ايجوکشن
په حواله باندې نو هم زمونږ مسئله نه حل کېږي. که زمونږه پاليسى دا وي چه
مونږ تش د تیچر د پاره Cater کوؤ نو هم زمونږه مسئله نه حل کېږي. دا به
ګورنمنت انشاء الله په خپل Given resource allocation کښ کوشش کوي چه
Maximum allocation او کړي د لايند آرډر سره سره هم د ايجوکيشن په
سیکټر کښ، هم د هيلته په سیکټر کښ او مونږ د خپله پاليسى دا سه جوړه کړو
چه هغه ستودنتس هم Address کړي، هغه د ايجوکشن انفراستيرکچر Address

کړی او انشاءالله هغه د صوبې تیچرز هم Address کړي۔ دغه به زمونږه کامیاب ایجوکشن پالیسی وی او په دے کښ به زما خواست دا وی چه دا تول هاؤس به انشاءالله په دے کښ زمونږ سره تعاون کوي چه ایجوکشن مونږ خپلو بچو ته بنه ورکړو، دغه زمونږه مستقبل دے۔ (تاليان) زمونږد مستقبل د پاره، د بچو د مستقبل د پاره ایجوکشن لازم دے او بیا چه زه د ایجوکشن خبره کومه نو زه تشن د هلکانو د ایجوکشن خبره نه کوم، زه ډیر په پرزور انداز کښ او ډیر په شدت سره د خپلو بچئ چه کومے زمونږه دی، زمونږ ورسه چه کومے دی، زه د هغوي د ایجوکشن خبره هم کومه ځکه چه د هغوي ایجوکشن هم لازم دے د یو کامیابې معاشرے د پاره۔ (تاليان) محترم سپیکر صاحب! د هیلتنه په حواله باندې چه خنګه ما ګزارش او کړو چه ډیره توجه به مونږ له ورکول پکار وی د هیلتنه اړخ تم. زمونږه د لوئې هسپټالونو چه کوم حال دے، زمونږد BHUs چه کوم حال دے، د هغې نه مونږ تاسو ټول خبر یو. کافی بنیکړه په هغې کښ شوې د خود مزید بنیکړې مونږ ته په هغې کښ ګنجائش شته. د هغې د پاره مونږه Propose کوؤ دا چه یو خو په پیښور کښ دے، مونږد دے صوبې ړومنې Burn centre له خیره د مونږه جوړ کړو چه هغه د د دے صوبې ړومنې Burn centre وی انشاءالله د هغې سره سره مونږه د ډاکټرز د پاره، د نرسز د پاره، د نرسز چه کوم ټریننگ دے، د هغوي چه Accomodation دے، پیرا میدیکل ستاف چه خومره دے، د هغوي D Proper training د پاره او کوم کوم ځائے کښ چه د پیرا میدیکل ستاف کمې دے، هغه پوره کول به هم د ګورنمنت یوه ډیره لویه Priority وی. د هغې د پوره کولونه بغیر مونږه صحيح هیلتنه سروسز نه شو ورکوله. د هغې سره سره محترم سپیکر صاحب، یو Target Hospitals چه کوم اے ګريډ دی Throughout the Province، زمونږ کوشش به دا وی، که وخت ملاو شو، ستاسو تعاون وو، وسائل وو، انشاءالله زمونږ کوشش به دا وی چه په دے توله صوبه کښ Across the board District Head Quarter Hospitals چه کوم دی چه ضلعو کښ زیات نه زیات د پاره یوه ډیره لازم خبره دا مونږه اے ګريډ ته Promote کړو. دغه د ایجوکشن د پاره یوه ډیره لازم خبره

د ۵. (تالياں) محترم سپيکر صاحب، د لوکل گورنمنت سستيم د پاره،
مونږ ته چه کوم لوکل گورنمنت سستيم ملاو دے، په هغے کبن مونږ ته بعضے
مسئلے شته دے او ما هغه ورخ په کيښت ميتنګ کبن دا گزارش کړئ دے، لوکل
گورنمنت منسټر صاحب ته ما خواست کړئ دے چه هغوي یوه کميته جوړه کړي.
په دے کبن خائے په خائے مونږ ته د بعضے Modification ضرورت شته.
زمونږ چه کوم مخصوص د لا اينډ آردر حالات دی نن سبا، په هغه حواله
باندے مونږ ته د Changes او د خه Modification ضرورت شته دے او بيا
زمونږ نور چه کوم Day to day معاملات دی، نن سبا دا یو ډير لويئه فرياد
کېږي او بجا کېږي چه جي ګرانى ده، خوک چيک کولو والا نشته نو حالات دے
ته جور شو چه زمونږه چيف سيکريټري صاحب غريب په آخر کبن پخپله را او تو او
هغه لا رو، هغه خلق چيک کول، د کانونو ته تلو، پخپله ئې پرچے ورکوله خلقو
ته دا ځکه چه په سستيم کبن Lapses دی او هغه Cover به مونږه Loopholes
کوؤ او په دے کبن به دا ټول هاؤس زما سره تعاون کوي. زه دا نه وايم، لوکل
باديز، مينديت دے د هغوي سره په Gross root level Deliver باندے د کولو
د پاره هغه یو ډير لويئه بهترین نظام دے. بل دا دے چه هغوي له خلقو مينديت
ورکړئ دے. مونږه له خلقو هم مينديت را کړئ دے. چه مونږ دا غواړو چه خلق د
زمونږ د مينديت احترام او کړي نو مونږ به اول د نورو د مينديت احترام کوؤ هله
به خلق زمونږ د مينديت احترام کوي. (تالياں) خو محترم سپيکر صاحب،
چه کوم Loopholes پکبن دی، په هغه خائے کبن به دا سفارشات راخى او هغه
به انشاء الله مونږه د دے ټول هاؤس سره Share کوؤ او زمونږ کوشش به دا
وى چه په هغے کبن په کوم خائے کبن چه کمې دے، چه هغه کمې انشاء الله
مونږه پوره کړو. بيا محترم سپيکر صاحب، د هغه مسئلے په حواله باندے چه
زما په خيال نن سبا به زمونږه ډټولو په ذهن باندے سوره وي د لا اينډ آردر نه پس
او هغه د اوړو مسئله ده محترم سپيکر صاحب. ستاسو په علم کبن ده محترم
سيکر صاحب، چه زمونږه صوبه Basically Food deficit province دے.
يوه حصه ضرورت مونږ، خپل پخپله پوره کوؤ او دوه حصه ضرورت چه کوم دے
نو دا مونږ د اوړو او غلې په شکل کبن پوره کوؤ، خپل Purchases کوؤ. په هغه

حواله باندې شکر الحمد لله زموږ سره د صوبې خپل ستاک په دې وخت کښ د کافۍ ورځو د پاره پوره دې - چه کوم زموږ خپل ستاک دې بلکه 5500 تین روزانه ورکول ملز له، چه کله د پنجاب د اوړو پرابلم جوړ شو، ما هغوي ته اووئیل چه دا Increase کړئ، د 5500 په خانې تاسو 6500 کړئ چه مونږ ته د اوړو کمې د لته کښ رانه شی۔ بیا ما پولیس ته واضح Instructions ورکړي دی خکه چه په دې کښ د سمکلنګ یو دیر لوئې شکایت راروان دې او خاصلکړ په هغه ډستیر کټس کښ چه کوم ډستیر کټس Bordering دی د فاټا سره، د فاټا رونړه هم زموږ رونړه دی، که هغوي ته اوړه نه ملاوېږي نو دا هم صحیح خبره نه ده خو سمکلنګ به په هر صورت باندې چیک کول غواړی او زه به دا خواست او کړم په دې ټول هاؤس کښ، سره د دې چه ما Instructions pass on کړی دی خو تاسو منتخب ممبران ناست یئ، دا مهربانی به کوئ چه کوم کوم خائے کښ تاسو ته د سمکلنګ رپورت کېږي او تاسو ته پته لکنی نو دا مهربانی به کوئ چه ما ته به حکم کوئ، ما ته به واين چه دا پته اولکنی چه کوم خائے سمکلنګ کېږي خکه چه بیا مونږ خپل تپوس پخپله طريقه باندې او کړو د دې سره سره محترم سپیکر صاحب، زه مشکور یم د محترم نواز شريف صاحب، زه مشکور یم د محترم شهباز شريف صاحب چه په دې صورتحال کښ ما د هغوي سره رابطه او کړه، سره د دې چه هغوي ته خپل یو دیر لوئې تکلیف په دې وخت کښ په پنجاب کښ جوړ دې خکه چه Wheat support price increase شوې دې او د هغې په وجه باندې هلتہ خلقو Holding کړے دې - او س هغوي لکیا دی چه کومو خلقو زخیره اندوزی کړے ده، د هغوي خلاف هغوي کارروائي شروع کړي دی خو هغوي مونږ له یقین دهانی را کړے ده محترم سپیکر صاحب، زموږ یو تیم بیا لاړد، پنجاب گورنمنت د تیم سره کیناست او انشاء الله اميد د رب کوم چه کومه وعده هغوي زموږ سره کړے ده نو سبا نه هغه بله ورڅ به انشاء الله د پنجاب نه، د پنډیئ د پینځه، شپږ ملز نه زموږ صوبې ته دوباره اوړه به راشروع شي که خير وي۔ (تاليان) محترم سپیکر صاحب! او س ايګريکلچر طرف ته راڅم او کوشش به دا کومه چه دا پاتې کوم سیکتیز دی، چه په دې باندې مختصر خبره او کړمه。 ايګريکلچر یو دا سے سیکتیز دې محترم سپیکر صاحب،

چه په مونږ کښ ناست ډیر خلق د هغے سره وابسته دی او یو ډیر لوئے Contribution د ایکریکلچر سیکتیر کوي. زمونږه د صوبے جي-ډی-پې کښ خود بد قسمتئ نه ایکریکلچر سیکتیر له مونږ بیا په خپل Allocations کښ هغه برخه او هغه حصه نه ده کړئ چه خومره هغه مونږ ته Contribution کوي. زما په خیال په دے باندے مونږ ته Re-thinking پکار دے چه خومره Contribution مونږ ته ایکریکلچر سیکتیر کوي زمونږ په جي-ډی-پې کښ، پکار دا ده چه مونږ هم په خپل Allocation کښ د ایکریکلچر سیکتیر هم هغه هومره خیال او ساتو، ایکریکلچر سیکتیر ته مونږه شان Allocations او کړو. بل دا د مونږه هير نه کړو چه 47% زمونږ Work force چه کوم دے، په یو طريقه یا په بله طريقه باندے د ایکریکلچر سره وابسته دے. که هغے د هغوى ايريكىشن سيسټمز دی، که هغے کښ د Farmers د پاره د Loans مسئله دی او که نور مسائل دی د Farmers د پاره، د هغے د پاره به ډير زيات کار کول غواړي. په هغے کښ د مزيد کار کولو ګنجائش شته. په هغه حواله باندے محترم سپيکر صاحب، په تير و ورخو زمونږه کاشت کارانو ته یو تکليف پېښ شوئه وو چه کومو علاقو کښ کسے وو، د يخ په وجه باندے هغه ګنسه خراب شوئه وو او په ډير و خایونو کښ مونږ پخپله ليدلی دی چه خلق دے انتها ته لاړل چه هغه زميندار چه هغه خواری کړئ وه، هغه زاري کړئ وه، هغه ستړئ کړئ وه او دغه فصل ته ئے انتظار کړئ وو، چه بل هيڅ او نه شو نو هغه زميندار بد قسمتئ نه هغه خپل فصل ته پخپله اور ورته کړو. دے حالات ته خبره تلي وه نوزه د خپل طرف نه او د دے ټول هاؤس د طرف نه هغه ټولو زميندارانو رونړو ته دا یقین دهانی او تسلی ورکوم چه کوم نقصان د هغوى شوئ دے، انشاء الله مونږ ټول به شريکه باندے د هغے ازاله کوؤ. چه په هره طريقه وي خو مونږ به انشاء الله زر تر زره ريليف ورکوؤ، که خير وي. (تاليان) بيا محترم سپيکر صاحب، زمونږه هغه کاشتكاران چه کوم Tobaco growers دی، د هغوى بلا مسائل دی. خواری هغوى او کرى، ستړئ هغوى او کرى، کوششونه هغوى او کرى او بیا ډير لوئے Multinational companies دی، د هغوى ډير لوئے Monopolies دی او کله نا کله د هغه Monopolies نه هغوى ناجائزه فائدہ او چتوی. دغه هم

زموږه یوه Responsibility جوړېږي چه یو Reasonable understanding د تماکو د کاشتکارانو او د Multinational companies په مینځ کښ زموږ توازن پیدا کړو چه نه د Multinational companies سره او د نورو Tobaco companies سره زیاتې اوشی او نه د کاشتکارانو سره زیاتې اوشی خکه چه په د سے وخت کښ دا Balance خراب د سے - دا تهیک نه د سے په د سے وخت کښ - د هغې سره سره محترم سپیکر صاحب، بیا Clean drinking water، په خیال د Clean drinking water احساس به په د سے هاؤس کښ هر چا ته وی، دا یو ډیر لوئے بنیادی ضرورت د سے د هر چا، که بل خه وی او که نه وی خو کم از کم خبنکلو د پاره صفا او به او د بد قسمتی نه زموږ په لویو بناريو کښ چه کوم Existing net work د سے ، په هغې کښ زموږ ته یو ډیر لوئے پرا بلم د سے چه خومره زموږ لوئے بنارونه دی او بیا زموږ مخصوص علاقې، بالخصوص زموږ Southern districts چه کوم دی، په هغې کښ په د سے حواله باندې یو ډیر لوئے کمې د سے ، دغه به مونږه خپل یو کوشش کوؤ خکه چه په د سے باندې تشن د او بوكمې نه د سے ، د د سے سره بلا محترم سپیکر صاحب نور پرا بلمز دی. هپیتا تیس سی چه نن ډیر زیات تیزی سره خور شو، د هپیتا تیس سی دومره تیزی سره د خوریدو چرته چه نور و جو هات دی، هلتہ کښ په ټولو کښ لویه وجه دا د چه Drinking water چه کوم دی، هغه تهیک نه دی او د هغې په وجه باندې نن دا دومره لوئے تکلیف مونږ ته پیښ د سے - د هغې نه یو Epidemic ن جوړ شو. دا به د ګورنمنټ Priority چه Drinking water له د ډیر زیات Importance او کړی خکه چه کم از کم دومره حق په مونږه او تاسو باندې زموږ Allocations د صوبې د خلقو شته چه کم از کم د خبنکلو د پاره هفوی له یو ګوټ صفا او به ورکرو، دومره حق ئې کم از کم مونږه او تاسو سره شته د سے - (تالیاف) بیا محترم سپیکر صاحب، په ایریکیشن کښ او پاټر کښ زموږ On going projects دی، کرم تنگی، ګوړل زام، لفت رائیت کنال چشمې چه زموږه ده، په هغې کښ بعضې مشکلات را پیښ دی. پراجیکټیس روان دی خو قدر سے Slow دی - بعضې مشکلات پکښ شته دغه به زموږه Priorities وی چه خومره زر تر

زره کیدے شی چه دا پراجیکٹس له خیره انشاء اللہ Complete شی چه دا پراجیکٹس Complete شی نو دا دخان سره یو ډیر لؤئے انقلاب راولی۔ بلا زمکے زموږ د صوبے چه کومے دے وخت او به نه لری، هغه علاقو ته، هغے زمکو ته پرسے زموږ د لکھونو ایکرو په تعداد کښ او به ملاؤپی او بیا شویں دے محترم سپیکر صاحب، په مختلفو خایونو کښ د Identification 15 projects او دا زموږ خوش قسمتی ده چه د Hydle Generation Projects identification 15 to 16 projects throughout Pakistan خو شکر الحمد لله په هغے کښ چه کوم Identification شویں دے، اووه پراجیکٹس زموږ او ستاسود صوبے سره تعلق ساتی (تالیاں) او کوم خائے کښ چه گنجائش دے، هغے کښ تقریباً خه کم شپاپس زره میکاوات د بجلئی د پیداوار هم هغه خائے کښ زموږ د پاره د خوشحالی یو خبره ده چه زموږ د غه کوم Proposed projects دی، هغه له خیره دومره Capacity لری چه که هغه موږ ده Take up کړل، هغه سرته او رسیدل نو په هغے کښ د دے صوبے پیداوار د هغه پراجیکٹس نه تشن به تقریباً خه کم 6000 Mega Watts وی۔ د هغے سره سره محترم سپیکر صاحب، یو دا سے مد چه هغے ته موږ ډیر پام نه دے کړے او هغه اربن پلانګ او ډیویلپمنټ دے۔ تاسو ته پته ده چه زموږ خلیرویشت ډستركٹس دی، تحصیلونه دی، لؤئے Cities دی، Socio-Mega cities او بیا economic conditions دا سے دی چه که تاسو خیال کړے وی نو زیات خلق راغلل Cities دی، په کښ دیره شول او په هغه Cities کښ دومره گنجائش او سنشته چه هغه دومره خلق او دومره پاپولیشن Absorb کړی چه خومره ورته راغلل۔ زما په خیال په هغه حواله باندے به موږ ته د ډیر خه کولو ضرورت وی توں Major cities کښ، د هغوي Traffic plan، د هغوي Master plans، د هغوي Sanitation plans په دے باندے به از سرنو موږ ته د ډیر لؤئے کار کولو ضرورت وی محترم سپیکر صاحب بالخصوص زه به د پیښور ذکر او کرم چه پیښور زموږ Capital دے خو په پیښور کښ نن هم موږ ته ډیر مسائل دی۔ تریفک په حواله که تاسو او ګورئ، د Sanitation په حواله تاسو او ګورئ، موږ ته پیښور کښ نن مسائل شته، Under passes زموږ نشته، Over-head

زموږ شته خود مزید نورو ضرورت دیه - يو Mass transit traffic plan زموږ پکار دیه چه که Most probably موږ کوشش اوکړو او موږه خواری اوکړه او د فیدرل ګورنمنټ مهربانی وی نو هغه يو لوئې ترانزيت سستم Foreign assistance باندې Possible دیه چه موږه د پیښور د پاره اوکړے شو. رنګ روډ چه د کوم مقصد د پاره جوړو، تاسو ټول واقف یئ د هغې نه چه رنګ روډ بالکل دا سے شولکه ګورا بازار، هغه مقصد هغې خپل Lose کړو. د Alternate route په دیه وخت کښ محترم سپیکر صاحب، ضرورت دیه چه یو بل Heavy traffic د پیښور بهر تر بهر موږ یو alternate Route ورکړو د هغې د پاره چه کوم ئې Onwards طورخم ته او یا مخکن جلال آباد افغانستان ته خکه پراجیکټس دی چه دا د فیدرل ګورنمنټ کښ له خیره کوم لیدر شپ دیه خپله خوش قسمتی او ګنړم چه په فیدرل ګورنمنټ کښ له خیره کوم لیدر شپ دیه دیه وخت کښ او فیدرل ګورنمنټ زموږ چه مشری کوي، زموږ محترم پرائی منسټر صاحب، هغوي ته زموږه د مسئلو احساس دیه او هغوي غواړي دا چه په تولو ایشوز باندې، په دیه ټولو مسئلو کښ انشاء الله زموږ سره هغوي خپل تعاون اوکړي او موږ له خپل بهرپور Assistance راکړي. دا له خیره زموږ انشاء الله توقع نه ده بلکه دا زموږه یقین دیه چه فیدرل ګورنمنټ به دغه Women Assistance موږ له راکوي. زما میندې خوئندې دلته ناستې دی، د development په حواله باندې هم موږ ته ډیر خه کول دی محترم سپیکر صاحب. هغه Skill training زموږ د زنانو د پاره، د هغوي د پاره هغه سنټرز، د هغې يو ډیر لوئې کمې دیه موږ ته په دیه وخت کښ. خنګه چه ما ګزارش اوکړو چه د ایجوکیشن په حواله باندې زموږه زنانو ته يو ډیر لوئې کمې دیه، په نیشنل لیول باندې يو کمیشن دیه د زنانو د بهبود د پاره، هغه او هغه رواج Check کولود پاره چه کوم نن د زنانو په نقصان او تاوان Laws تمامېږي، موږ دا Propose کوؤ چه په نیشنل لیول باندې خنګه کمیشن دیه، دغه شان د په دیه صوبه کښ په پراونسل لیول باندې هم يو کمیشن وی چه هغوي د زنانو د پرمختګ د پاره خپل خير بنیګړه اوکړي. (تایال) بیا محترم

سپیکر صاحب، د Environment په حواله باندے، مونږ ته د خنګلاتو په حواله باندے یو ډیر لوئے کمې دے، د هغې احساس مونږ ته دے- پاپولیشن ډیر سیوا دے- زمونږ د پاره به ډیر دا سے پراجیکټس اغستل پکار وی چه په هغې باندے دوباره مونږ د خنګلاتو کر اوکړو او مونږه نن په خپل لوئے Cities کېن د ماحول د بهتری د پاره چه سی- این- جي خومره هم ډیر Promote کولے شو، خاکر په پیلک ترانسپورت کېن چه سی- این- جي خومره مونږ Promote کولے شو، دا به د دے گورنمنټ Priority وی چه پیلک ترانسپورت کېن سی- این- جي چه کوم دے، هغه کړی چه د Pollution کوم پرابلم دے چه په دے باندے له خیره مونږ خه کنټرول راولو. بیا محترم سپیکر صاحب، زمونږ ثقافت او په دے حواله باندے چه زه خبره کوم نو زمونږ د پښتنو یو خپل ثقافت دے، په هغې کېن یو خپل دروندوالے دے، په هغې کېن خپل یو عزت دے، زه چه د ثقافت خبره کوم محترم سپیکر صاحب، نوزه قطعاً دا نه وايم چه بے حیائی وی، قطعاً نه خکه چه دغه د پښتنو جامنه نه د خود خپل ثقافت او کلچر په حواله باندے زما په خیال چه مونږ ته د ډیر خه ضرورت دے او په هغه حواله باندے، د بے حیائی د پاره نه، د Vulgarity د پاره نه بلکه خالص مخلص د ثقافت د پروموشن د پاره چه کوم True culture دے زمونږ د پښتنو، زمونږ د صوبې، زمونږ د معاشرې چه هغه له خیره وړاندے لاړ شی- مونږه زر تر زره نشتري هال کهلاوؤ چه په هغې کېن انشاء الله زمونږ Cultural activities شروع شی (تالياب) او نور هم محترم سپیکر صاحب، د مختلف Languages، د ژبود پاره، که پښتو ده، که هغه هندکو ده، که هغه کوهار ده، د ټولو د پاره ستړے کول غواړۍ، د ټولو د پاره خوارۍ کول غواړۍ، دغه هم زمونږ د کلچر یو ډير بنیادی حصه ده- د دے سره سره د ميديا په حواله باندے بالکل زمونږه پالیسي به Definitely media friendly وي- حقیقت دا دے چه ميديا کوم کردار ادا کړئ دے، ميديا کومه ستړے کړئ ده، ميديا په کومه طریقه باندے په دے تیرو خو کالونو کېن د دے قوم رهنمائي کړئ ده، مونږ د ميديا عظمت ته او مونږ د ميديا کردار ته سلام پیش کوژ چه کومه ستړے دوئ کړئ ده (تالياب) او چه خومره هغه آردیننسز دی او هغه قانون سازی ده چه هغه په

میدیا باندیه قدغنونه لگوی، مونږ نه صرف دا چه د هغې مذمت کوؤ بلکه چه زمونږ نه خومره کېږي، د هغې د لرے کولو د پاره به انشاء الله مونږ ټول په شريکه خپل کردار ادا کوؤ او میدیا ته به مونږه دا خواست کوؤ چه زمونږ رهنمائي د اوکړي. کوم زمونږ Policies چه تهیک وی او مونږ په صحیح سمت کبن روان یو، مونږ د Encourage کړي. په کوم خائے کبن چه دوئی ته داسې بنکاری چه خدائے مه کړه مونږ صحیح سمت کبن نه یو روان نو مونږ د Criticize کړي، زمونږ رهنمائي د اوکړي ځکه چه ستاسو Positive criticism او ستاسو Healthy criticism په سر ستر کو هر وخت زمونږه قبول او منظور دی، دغه به زمونږه د رهنمائي د پاره لازم وي. محترم سپیکر صاحب، په آخر کبن هر خه مو او وئيل خو مونږه سره په ګاوند کبن هغه خواته جيل دی او د جيل ذکر اونه شو او مونږ خلقونه اکثر جيل هیر وي، زمونږ د سیاستدانو نه، مونږ ته اکثر جيل هله رایاد شی چه مونږ پخپله چرته جيل ته لاړ شو نو په مونږ کبن چه چا چا مشرانو رونړو ته دا اعزاز حاصل شوئے دی او هغه جيل ته تلى دی، دغه هم یوه ډيره لویه قربانی ده. زما خو ترا او سه پورس نه د نصیب شوئے، که بیا روستو می نصیب شوئه نو دغه به زما خواست وي چه لپه ګه حالات رایاد کړي چه په هغه جیلونو کبن خه حال دی او هغې کبن کوم کمې دی؟ زما په خیال زمونږ په یو یو جيل کبن چه کوم خائے کبن د دوه کسانو Capacity د نو دوئ په خائے باندیه مونږه شيږ او اته ډيره کړي دی او بیا د ریفارمز نومې شے هلتہ کبن شته دی نه یو سرے د دی د پاره هلتہ تلے دی، هغه ته سزا ملاو شوئے ده چه هغه ته دا احساس او شی چه ما یو غلط کار کړے دی او هغه ما یو غلط کار کړے دی، د بد قسمتی نه په جيل کبن هغه ماحول نشته دی. هغه ماحول به په جيل کبن پیدا کول غواړي چه کم از کم Reform oriented وی، اصلاح د مونږ او کړو د خپلو قيد یانو. دا نه چه هغوي د نور هم Harden کړو چه هغوي نور هم او وائی چه ډيره ما خوي بد کار کړے دی، د لته را ګلم خو چه بهر او خم نوبیا به هم دا بد کار کوم. د دغه ریفارمز مونږ ته کمې دی، دغه په خپل جیلز کبن Introduce کول غواړي. د هغې سره سره د جيل انفراستکچر په حواله باندیه

محترم سپیکر صاحب، مونږ ته د ډیر کار کولو ضرورت د سے ئکه چه جيل انفراستیکچر کېن مونږ ته کافی کم سے د سے او په هغه حواله باندے به خپل Allocation پکار وي. د سے کېن د ورو ماشومانو د پاره د سے وخت کېن زمونږ Mix up Facilities نشيته د سے، کم دی او دا ډیره غلطه خبره وي چه هغوي up Facilities د لويو سره. د سے کېن شروعات کېن مونږ Propose کوئ دا چه مونږ د په بنوں کېن، په هري پور کېن او په پیسشور کېن د دغے Facilities د پاره مزيده نوره بهتری راولو او بیا د سے نورو جيلونو ته مونږ دغه انشاء اللہ Extend کړو. دا د مونږ Cottage Industry promote کړو په جيل کېن دننه، Cottage Industry د مونږ په جيل کېن دننه Promote کړو ئکه چه د Cottage Industry د لته په جيل کېن ډير لوئې Scope شته چه کم از کم دا خلق هلته وي چه هغوي خه هنر هم ايزده کړي ورسره نود دغے هم يو کمی هغے کېن شته د سے. په آخر کېن محترم سپیکر صاحب، حقیقت دا د سے چه زمونږه مسئله او زمونږ چيلنج خود مره ډير دی چه زما په خیال که دا نن ورخ هم تاسو ما له توله راکړئ او سبانۍ ورخ هم ما له راکړئ نو دا سلسله به جاري وي خو یو خبره طے ده چه په مونږ تولو باندے محترم سپیکر صاحب، په ډير و سختو حالاتو کېن زمونږه قوم اعتماد کړے د سے او د هغه قوم محترم سپیکر صاحب، نن زمونږه تولونه ډير لوئې توقعات دی. نن که د هغه توقعاتو په پورا کولو کېن مونږ کاميابه شو نو زما په خیال چه دا به زمونږ خوش قسمتی نه وي، دا به د د سے قوم او د د سے صوبے خوش قسمتی وي او که خدائیه مه کړه، خدائیه مه کړه، خدائیه مه کړه نا کاميابه شو نو دا به تشه زمونږ دغه توقعاتو پورا کولو کېن خدائیه مه کړه نا کاميابه شو نو دا به تله زمونږ نا کامي نه وي، دا به زمونږ بد قسمتی نه وي بلکه دا به د د سے تول قوم او د تولے صوبے بد قسمتی وي نو خدائیه د مونږ تول د دغے ورخ نه ساتي. زه به بیا دا او وايمه چه تاسو ډير لوئې اعتماد په ما باندے کړے د سے، حقیقت دا د سے چه دا زما د پاره یوه ډير لویه ذمه واري ده. یوه ډيره لویه ذمه واري ده زما د پاره او زه به خپل خدائیه ته دا سوال کوم چه هغه پاک پروردگار چه نن دا ورخ مونږ او تاسو تولو له راکړے ده، هغه پاک پروردگار د ما له دومره وس او همت راکړی چه زه دا خپله ذمه واري سرته او رسومه، زه تول ملګري او تول مشران او خپلے

میندے خوئندے خان سره یو خائے روانے اوساتم انشاء اللہ او زه د دے هاؤس په ذریعه د دے خپلے صوبے خدمت په بہترین شان او په بہترین طریقه او کرم- ڈیره مهربانی محترم سپیکر صاحب، ڈیره مهربانی ستاسو د ټولو، ستاسو د اعتماد د پاره او ستاسو ستیز د پاره۔

(تالیاں)

جناب سپیکر: شکریہ، جناب وزیر اعلیٰ صاحب۔ میرے خیال میں چیف منٹر صاحب نے بھیثیت چیف ایگزیکٹیو پورے صوبے کی طرف سے کراچی اور لاہور کے واقعات کو Clearly condemn کیا ہے تو میرے خیال میں اب ان ایشوز پر مزید کچھ بولنے کو باقی نہیں رہتا۔ باقی آپ معزز اکین نے یہ جتنی بھی تکالیف اور جتنے ایشوز بھی بھیجے ہیں، ان کے بارے میں بھی چیف منٹر صاحب نے جواپنا Future plan اتنی تفصیل سے پیش کیا ہے تو کچھ نہ کچھ حل اس میں نظر آ رہا ہے۔ پھر بھی اگر کچھ کمی محسوس ہو رہی ہے تو بعد میں چیمبر میں آ کر ان ایشوز کو بہاں Discuss کر لیں گے، چیف منٹر صاحب بھی آ جائیں گے۔ اب میں اپنے دوستوں ۔۔۔۔۔

(شور / قطع کلامیاں)

جناب سپیکر: آپ بیٹھیں جی، آپ بیٹھیں۔ تھوڑا بنس کو آگے بڑھاتے ہیں۔ جی صاحب، آپ بیٹھیں، آپ کو ظاہم دیتا ہوں۔ ڈاکٹر ذاکر اللہ صاحب۔

ڈاکٹر ذاکر اللہ خان: محترم سپیکر صاحب! زہ ستاسو توجہ یو اهم مسئلے طرف ته را گرخول غواړمه او هغه دا چه دلتہ زموږ سنتینڈنگ کمیتی د دے اسمبلی په کارروائی کښ، دلتہ چه ایشوز Discuss شی، بیا د هغے په حل کښ ڈیر اهمیت لري ۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: یو منت، آپ کو بعد میں ظاہم دیتا ہوں۔ ذاکر اللہ صاحب۔ ڈاکٹر ذاکر اللہ صاحب پہلے بولیں۔

ڈاکٹر ذاکر اللہ خان: زہ د دے اسمبلی سنتینڈنگ کمیتیو د تشکیل په بارہ کښ قرارداد پیش کول غواړمه، تاسو ته درخواست کوم جی چه ما له اجازت را کړئ۔ زہ تحریک پیش کومه چه رول 124 تاسو Suspend کړئ او د هغے تحت زہ بیا قرار داد پیش کومه چه دلتہ تاسود سنتینڈنگ کمیتیو تشکیل او کړئ جی۔

جناب عبدالاکبر خان: جناب سپیکر، میں نے پہلے بھی اس کا حوالہ دیا اور میں اس پر بات کرنا چاہتا ہوں اور وہ ----

جناب سپیکر: عبدالاکبر خان! وہ سب آپ پڑھ چکے ہیں۔

محترمہ نگت یا سمین اور کرنی: جناب سپیکر، یہ اپنی بات کر لیتا ہے اور جب ہماری کوئی اہم بات ہوتی ہے تو یہ قانونی نکتہ لے کر کھدا ہو جاتا ہے۔

جناب سپیکر: آپ بیٹھیں۔ لودھی صاحب، میں آپ کو موقع دے رہا ہوں۔
قاعدہ معطل کئے جانے کی تحریک

ڈاکٹر ذاکر اللہ خان: جناب سپیکر صاحب، زہ درخواست کوم چہ دا رول Suspend کھئی او ما تھ د قرار داد د پیش کولو اجازت را کھئ جی۔

جناب سپیکر: The motion، ڈاکٹر ذاکر اللہ صاحب پسل بولیں----
(قطع کلامیاں)

Mr .Speaker: The motion moved by Dr. Zakirullah, Honourable MPA, that rule 124 may be suspended under rule 240 for allowing him to move a resolution. Is it the desire of the House that rule 124 may be suspended under rule 240 to allow the Honourable Member to move a resolution?

جناب سپیکر: میں نے Rule suspension کیلئے اجازت مانگی ہے ہاؤس سے، آپ اجازت دے رہے ہیں؟

(شور)

جناب سپیکر: او۔ کے، اس کو میں Pending کرتا ہوں۔ اب اس اجلاس کو----
(قطع کلامیاں)

جناب سپیکر: آپ کو میں کسی چیز کی اجازت نہیں دوں گا۔ جب آپ مجھے اجازت ----
(تالیاں)

جناب سپیکر: اب میں اجلاس سے متعلق جناب گورنر صاحب صوبہ سرحد کا فرستادہ فرمان پڑھ کر سناتا ہوں۔ آرڈر،

“In exercise of the powers conferred by Clause (b) of Article 109 of the Constitution of the Islamic Republic of Pakistan, I, Mr. Awais Ahmad Ghani, Governor of the North-West Frontier

Province do hereby order that the Provincial Assembly shall on conclusion of the business of obtaining vote of confidence by the Chief Minister as required by the Clause (3) of Article 130 of the Constitution, stands prorogued till such date as shall hereafter be fixed.” Thank you.

(سمبلی کا اجلاس غیر معینہ مدت تک کیلئے ملتوی کیا جاتا ہے۔)